

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti

Radionice i projekti u školskim knjižnicama: usklađenost sa zadaćama
školske knjižnice, primjeri iz prakse

Diplomski rad

Mentorica: Prof. dr. sc. Jadranka Lasić-Lazić

Studentica: Marina Piria

Zagreb, 2017.

Sadržaj

Uvod	2
1. Ukratko o školskoj knjižnici	4
2. Zadaće i ciljevi školske knjižnice	6
3. Kreativnost u školskoj knjižnici.....	9
4. Modeli učenja i poučavanja u knjižnici	11
5. Radionica.....	13
6. Školski projekt	16
7. Primjeri stvaralačkih radionica i projekata u školskim knjižnicama	19
7.1 Teme i svrha radionica i projekata	26
7.2 Sudionici	27
7.3 Aktivnosti.....	27
7.4 Mjesto održavanja radionica i projekata	27
7.5 Vrijeme	27
7.6 Realizacija aktivnosti	27
8. Radionice i projekti kao primjeri ostvarenih zadataka školske knjižnice prema Standardu za školske knjižnice	28
Zaključak	31
Literatura	33
Prilog 1	39

Uvod

Tema diplomskog rada su radionice i projekti u školskoj knjižnici, njihova usklađenost sa zadaćama školske knjižnice definiranim u Standardu za školske knjižnice te opis uvjeta, vrsta i sadržaja tih radionica. U uvodu će se objasniti izbor i relevantnost teme te obrazložiti osobna motivacija. Dotična tema diplomskog rada značajna je jer su radionice u školskim knjižnicama pokazatelj konkretnog praktičnog rada s učenicima gdje se ostvaruju zadaci vezani za neposredni odgojno-obrazovni rad. Iako je Standard za školske knjižnice donesen 2000. godine, osvrnula sam se na radionice obavljene prije Standarda kako bih imala ishodišne točke za osvrt na cilj i svrhu radionica. U zaključku je vidljivo da su zbilja sve zadaće školske knjižnice oprimjerene radionicama i projektima u razdoblju od 1993. do 2010. godine. Prikazani su u tablici s idućim elementima: vrsta (radionica ili projekt), prostor održavanja, svrha, aktivnosti, materijali, vrijeme održavanja, sudionici, metode nastavnog rada i način realizacije. Taj raspon objavljenih radova zbornika Proljetne škole školskih knjižničara mi je bio najdostupniji jer su digitalizirani do 2012. godine. Može se reći da je kvalitetan rad diplomiranih knjižničara prije i nakon donošenja Standarda za školske knjižnice doprinio tome da sam za svaku zadaću školske knjižnice našla primjer u zbornicima Proljetne škole školskih knjižničara.

Temu sam izabrala tijekom kratkotrajnog rada na mjestu nastavnice povijesti u „Srednjoj školi August Šenoa“ u Garešnici. Knjižničarka srednje škole, Margareta Miloš, je pokrenula školski projekt „Mogućnosti turističke ponude grada Garešnice“ u suradnji s Poduzetničkim centrom grada i Turističkom zajednicom Sjeverna Moslavina te je koordinatorica projekta zajedno s profesoricom engleskog jezika Martinom Terranova. Njihov rad s učenicima i nastavnicima do 2016. godine me je potaknuo da se dublje pozabavim temom radionica i projekata u školskim knjižnicama.

Dosadašnja literatura o školskim radionicama odnosi se na nekoliko monografija i radova u zbornicima Proljetne škole školskih knjižničara. Najviše sam se, za primjere radionica i projekata, koristila digitaliziranim zbornicima Proljetne škole školskih knjižničara, od 1993. do 2010. godine. Pregledala sam, selektivno, objavljene radionice, projekte i iskustva u tom rasponu godina jer su Zbornici do 2012. digitalizirani i time lakše dostupni.

Pored toga, dotični članci donose korisnu literaturu za teoriju i ideje za praktični rad kreativnog rada s djecom.

Za organiziranje i provedbu školskih radionica izuzetno je korisna knjiga „Znanjem do znanja“ autorica Jasmine Lovrinčević, Dinke Kovačević, Jadranke Lasić-Lazić i Mihaele Banek Zorica. Uz monografiju „Školska knjižnica – korak dalje“ autorica Dinke Kovačević, Jadranke Lasić-Lazić i Jasmine Lovrinčević, rekla bih da su to jedine raspoložive monografije koje se dotiču direktno teme radionica u školskim knjižnicama. Od literature za rad na projektu koristan je članak Ivanke Stričević: „Rad na projektu u školskoj knjižnici- metoda aktivnog učenja“. Sličan *project managment* može se iskoristiti i za planiranje, provedbu i evaluaciju radionica u školskim knjižnicama.

Ideje za kreativne radionice i prilagodbu nastavnog rada usmjerenog na učenika, te metodičke upute mogu se naći u monografijama: „Interaktivna stvaralačka edukacija“, (Marko Stevanović)“ i članku „Rad na projektu u školskoj knjižnici - metoda aktivnog učenja“ (Ivanka Stričević). Sve korištene monografije, članci u časopisima i radovi u zbornicima navedeni su u popisu literature.

Osim toga, bitna polazišta za opis organizacije rada i aktivnosti školske knjižnice su zakoni, smjernice, planovi i zakonski akti: IFLA-ine i UNESCO-ve smjernice za školske knjižnice, Standard za školske knjižnice, Zakon o knjižnicama i Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnom i srednjem školstvu.

1. Ukratko o školskoj knjižnici

Školska knjižnica je, prema čl. 2. Standarda za školske knjižnice¹, organizirana zbirka knjižne i neknjižne građe koja kroz djelatnost knjižničnog osoblja nabavlja, obrađuje, čuva i daje na upotrebu građu radi zadovoljavanja obrazovnih, kulturnih, informacijskih i stručnih potreba korisnika i permanentnog obrazovanja. U istom Standardu djelatnost školske knjižnice izravno je vezana za odgojno-obrazovni rad, kulturnu i javnu djelatnost i stručnu knjižničnu djelatnost. Postojanje školske knjižnice definirano je u čl. 55. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi² pri čemu se navodi da njezina djelatnost služi ostvarivanju obrazovnog procesa te da mora udovoljavati uvjetima koji su propisani standardima.

Školska knjižnica po svojoj funkciji je informacijsko središte škole za učenike, učitelje i roditelje pri čemu je jedna od zadaća prikupljanje, obrada i diseminacija informacija, ali i obučavanje učenika za samostalan rad u tom području. Nadalje, knjižnica je motivacijsko središte gdje informacijama i aktivnostima stvara poticajnu okolinu za rad; kulturno središte; nastavno središte škole zbog odgojno-obrazovnog rada i obaveze održavanja nastavnih satova na temu informacijskog opismenjavanja. Na kraju je knjižnica i stvaralačko središte škole gdje spadaju radionice i projekti kao modeli učenja i poučavanja u svrhu usvajanja znanja, vještina, sposobnosti i emocionalnog sazrijevanja učenika.³

Prema Standardu za školske knjižnice, čl. 17., posao u knjižnici obavlja stručni suradnik - školski knjižničar.⁴ U svom radu surađuje s učiteljima, nastavnicima, ostalim stručnim suradnicima, ravnateljem, roditeljima i ustanovama koje se bave obrazovanjem i odgojem djece i mladeži.

U Zakonu o knjižnicama⁵ navedene su opće odredbe, načini osnivanja i ukidanja djelatnosti knjižnica, vrste, ustrojstvo i upravljanje knjižnicama, sredstva za rad knjižnica koja osigurava osnivač. Kao stručno i savjetodavno tijelo zakonom je ustrojeno Hrvatsko knjižnično vijeće. Navodi se tko čini knjižnično osoblje te je nadzor definiran pravilnikom o

¹ Standard za školske knjižnice (NN 34/00)

² Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (NN 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14, 07/17), čl. 55.

³ Zekanović, S. Jedan podsjetnik o školskoj knjižnici. // Zbornik radova : XIV. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 2002. / uredili Biserka Šušnjić, Đudita Franko, Theodor de Canziani Jakšić. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Zavod za unapređivanje školstva ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2003. Str. 204.

⁴ Standard za školske knjižnice (NN 34/00)

⁵ Zakon o knjižnicama (NN 105/97, 05/98, 104/00, 69/09)

matičnoj djelatnosti dok stručni nadzor obavlja Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. Detaljnije uredbe o radu knjižnice i njezinoj djelatnosti, zaštiti knjižnične građe uređuju se općim aktima, pravilnicima i statutima.

U Državnom pedagoškom standardu osnovnoškolskog i srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja⁶ školska knjižnica se spominje se kao dio odgojno-obrazovnog sustava te da se kao ustanova sastoji od prostora za rad knjižničara, prostora za smještaj knjižnične građe u slobodnome pristupu, računalnih mjesta za individualni rad korisnika (3-5 mjesta), čitaoničkog prostora za individualni i skupni rad, izložbenog prostora i spremišta za knjižničnu građu. Knjižnica je prostor za društvene aktivnosti.

Detaljnije odredbe o radu školskih knjižnica sadržane su u Standardu za školske knjižnice.⁷ U tom su dokumentu definirani djelatnost školske knjižnice, zadaće školske knjižnice, knjižnična građa, osoblje, prostor i oprema te se navodi da se korištenje knjižnice nadalje uređuje Pravilnikom o radu knjižnice.

Tema diplomskog rada su školske radionice i projekti u odnosu na zadaće školske knjižnice pa će kroz diplomski rad biti naglasak upravo na zadaćama školske knjižnice kako su popisane u Standardu za školske knjižnice, čl. 3, a to su: promicanje i unapređivanje svih oblika odgojno-obrazovnog procesa, stvaranje uvjeta za učenje, mogućnost prilagodbe prema različitim oblicima učenja i očekivanjima sudionika u procesu učenja, pomoć učenicima u učenju, poticanje istraživačkog duha i osobnog prosuđivanja, poticanje odgoja za demokraciju, razvijanje svijesti o vrijednostima nacionalne kulture, posebno jezika, umjetnosti i znanosti te vrijednosti multikulturalnosti, stvaranje uvjeta za interdisciplinarni pristup nastavi, poticanje duhovnog ozračja škole.⁸

Značajan dokument za rad školske knjižnice su IFLA-ine smjernice za školske knjižnice.⁹ Smjernice su napisane kako bi pomogle školskim knjižničarima u njihovoj zadaći da pruže učenicima i nastavnom osoblju kvalitetan program i usluge školske knjižnice. Kao cilj školske knjižnice navodi se razvijanje informacijskih vještina učenika kako bi postali odgovorni i

⁶ Državni pedagoški standard osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja (NN 63/08, 90/10)
Državni pedagoški standard srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja (NN 63/08, 90/10)

⁷ Standard za školske knjižnice (NN 34/00), čl. 3.

⁸ Isto, čl. 3.

⁹ IFLA School Library Guidelines / edited by Barbara Schultz-Jones and Dianne Oberg. 2nd revised ed. Den Haag : IFLA, 2015. Str. 7. Dostupno na: <https://www.ifla.org/files/assets/school-libraries-resource-centers/publications/ifla-school-library-guidelines.pdf> [4.7.2017.]

etični članovi društva. Prema tome, informacijski pismeni učenici bi bili sposobni locirati i upotrijebiti informacije koje su im potrebne, fleksibilni su, prilagodljivi i mogu funkcionirati samostalno i u grupi.

2. Zadaće i ciljevi školske knjižnice

Zadaće školske knjižnice su prema Standardu za školske knjižnice¹⁰:

- promicanje i unapređivanje svih oblika odgojno-obrazovnog procesa
- stvaranje uvjeta za učenje
- mogućnost prilagodbe prema različitim oblicima učenja i očekivanjima sudionika u procesu učenja
- pomoć učenicima u učenju, poticanje istraživačkog duha i osobnog prosuđivanja
- poticanje odgoja za demokraciju
razvijanje svijesti o vrijednostima nacionalne kulture, posebno jezika, umjetnosti i znanosti te vrijednosti multikulturalnosti
- stvaranje uvjeta za interdisciplinarni pristup nastavi
- poticanje duhovnog ozračja škole.

Prijedlog novog Standarda za školske knjižnice¹¹ u slučaju zadataka sastoji se u nekoliko novina. Prijedlog je nadopunjen u čl. 3. zadaćom sudjelovanja u školskim projektima, zadaćom provođenja programa knjižnično-informacijske pismenosti. Multikulturalnost se, pak, u zadaćama definiranim u važećem Standardu iz 2000. godine, zamjenjuje zadaćom o radu s učenicima pripadnicima nacionalnih manjina, darovitima i učenicima s poteškoćama u učenju, slijepima i slabovidnima.

U radu s učenicima, prema Standardu, razlika u čl. 6. je što se učenje za cijeli život nadopunjuje pojmovima učenje učenja i poučavanja informacijske pismenosti.

¹⁰ Standard za školske knjižnice (NN 34/00)

¹¹ Prijedlog novog Standarda za školske knjižnice. Dostupno na: http://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2012/01/Standard-za-%C5%A1kolske-knji%C5%BEnice_prijedlog.pdf [26.06.2017.]

Tablica 1. Usporedba Standarda za školske knjižnice i Prijedloga novog Standarda za školske knjižnice

Standard za školske knjižnice, 2000.g.¹²	Prijedlog novog Standarda za školske knjižnice¹³
promicanje i unapređivanje svih oblika odgojno-obrazovnog procesa	promicanje i unapređivanje svih oblika odgojno-obrazovnog rada
stvaranje uvjeta za učenje	stvaranje intelektualnih, materijalnih i drugih uvjeta za učenje
mogućnost prilagodbe prema različitim oblicima učenja i očekivanjima sudionika u procesu učenja	prikupljanje, obrada, omogućavanje korištenja i pristupa svim izvorima informacija i znanja na tradicionalnim i novim medijima
pomoć učenicima u učenju, poticanje istraživačkog duha i osobnog prosuđivanja	pomoć učenicima u učenju, poticanje istraživačkog i stvaralačkog duha te kritičkog mišljenja
poticanje odgoja za demokraciju	poticanje odgoja za demokraciju
razvijanje svijesti o vrijednostima nacionalne kulture, posebno jezika, umjetnosti i znanosti te vrijednosti multikulturalnosti	razvijanje svijesti o vrijednostima zavičajne i nacionalne kulture, posebno jezika, umjetnosti i znanosti
stvaranje uvjeta za interdisciplinarni pristup nastavi	stvaranje uvjeta za interdisciplinarni pristup nastavi
poticanje duhovnog ozračja škole.	poticanje duhovnog ozračja škole
	poticanje čitanja
	pomoć učenicima s posebnim potrebama: rad s učenicima s teškoćama u čitanju i pisanju, slijepima i slabovidnima, rad s darovitim učenicima te rad s učenicima pripadnicima nacionalnih manjina, u suradnji s pojedinim stručnim službama, ostalim stručnim suradnicima, učiteljima, nastavnicima i odgajateljima

Zadaće školske knjižnice prema UNESCO-ovom Manifestu za školske knjižnice¹⁴ su da školska knjižnica podupire učenje i omogućava razvijanje kritičkog mišljenja ponudom knjiga i izvora predviđenih u tu svrhu. Knjižnično osoblje potiče upotrebu svih vrsta informacijskih izvora koji nadopunjuju nastavnu građu i knjige u knjižničnom fondu.

¹² Standard za školske knjižnice (NN 34/00)

¹³ Prijedlog novog Standarda za školske knjižnice. Dostupno na: http://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2012/01/Standard-za-%C5%A1kolske-knji%C5%BEnice_prijedlog.pdf [26.06.2017.]

¹⁴ UNESCO-ov Manifest za školske knjižnice. Dostupno na: <http://dzs.ffzg.unizg.hr/text/unesco.pdf> [26.06.2017.]

Zadaća je i suradnja knjižničara i učitelja zbog pozitivnog učinka na razvoj informacijskih i komunikacijskih vještina učenika. Osim toga, školska knjižnica obavezna je pružiti jednaku uslugu svim članovima škole, bez obzira na dob, rasu, spol, vjeru, nacionalnost, jezik, profesionalni i društveni položaj te se pristup uslugama i zbirkama knjižnice mora temeljiti na Općoj deklaraciji UN-a o pravima čovjeka.

Ciljevi školske knjižnice¹⁵ s obzirom na stanje 2000. godine su aktivno sudjelovanje u odgojno-obrazovnom procesu te sudjelovanje u informatičkom (dodajem informacijskom) opismenjavanju učenika i učitelja. Uz prisutnost stručnjaka koji vješto pretražuje informacije cilj je i sudjelovanje u programima gdje se zahtijeva ciljano traženje informacija.

Zatim bi trebalo raditi na suradnji s lokalnim institucijama u svrhu ostvarenja zadaća školske knjižnice. Kako bi se ostvarilo pravo učenika na informiranost i učenje moraju se zadovoljiti minimalni uvjeti Standarda za školske knjižnice, što se odnosi i na osiguravanje broja školskih knjižničara i njihovog daljnjeg usavršavanja.

Na kraju, ciljevi od 2000. godine bi trebali biti poticanje stručno-istraživačkog rada učitelja i učenika te osiguravanje dovoljnog broja računala u knjižnici.

U usporedbi ciljeva i zadaća Standarda, Manifesta i budućih ciljeva kako su ih napisale autorice Zovko i Čelić-Tica zajedničko je da je pružanje pristupa i davanje na korištenje raznovrsne građe, te poučavanje kako se njome koristiti jedno od glavnih značajki knjižnice. Propagira se surađivanje s nastavnicima i lokalnim institucijama u radu, uključenost svih učenika te poticanje stvaralačkog i kritičkog mišljenja.

Radionice bi, prema tome, obuhvaćale i razvoj kreativnosti i informacijsko opismenjavanje učenika te bile dodatak regularnom obrazovnom procesu. Bez razvijanja mašte, bez pristupa najrazličitijim idejama i bez mogućnosti da originalno i kvalitetno uče i stječu vještine, učenici će se zaputiti u svijet studija i rada s manjkavim sposobnostima.

Ujedno smatram da su ulaganja u materijalna dobra knjižnice i edukaciju knjižničara izuzetno bitna.

¹⁵ Čelić-Tica V.; Zovko M. Školske knjižnice danas : kritične točke školskog knjižničarstva. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2000. Str. 235.

3. Kreativnost u školskoj knjižnici

Stvaralačke radionice te sporedno projekti u knjižnicama nezaobilazno uključuju, pa se i temelje na kreativnom aspektu rada. U planu i programu rada knjižničara mnoštvo sadržaja pruža mogućnost za, ali i zahtijeva, poticanje i ostvarivanje kreativnosti kod učenika. No, prije svega trebali bi definirati pojam kreativnosti. Kreativnost je sposobnost stvaranja novih ideja ili proizvoda, a kreativni istup po pravilu treba biti originalan i statistički rijedak.¹⁶ Prema tome se uz sposobnost i ispoljavanje kreativnosti vežu idući kriteriji: izvornost, originalnost, fleksibilnost, asocijativnost, generiranje velikog broja ideja, zapažanje problema u novim situacijama te sposobnost izrade originalnog uratka na temelju nove ideje.¹⁷ Direktna povezanost sa knjižnicom očituje se kroz razvijanje spomenute sposobnosti na temelju različitih izvora znanja.¹⁸ U tome se ogleda potreba za bogatim i raznovrsnim fondom kako bi se stvorila okolina upravo za poticanje i ostvarivanje kreativnosti.

Uloga knjižnice se tu uklapa u čimbenike kreativnosti koje Srića navodi kao mikro i makročimbenike. Prvi su vezani za odnose, strukturu i upravljanje unutar organizacije, a makročimbenici odnose se na one poticaje proizašle iz samog karaktera i ustrojstva društva. Kreativnost ima slobodu u slučaju kada se u društvu potiče raznolikost mišljenja. Ostvaruje se u stvaralačkom radu gdje se donosi niz originalnih rješenja na temelju dva tipa mišljenja-konvergentnog i divergentnog.¹⁹ U knjižnici će se više koristiti divergentno mišljenje jer je usmjereno prema slobodnom donošenju što više prijedloga i ideja, te se selekcijom i zajedničkim dogovorom biraju one najbolje.

Jedna od paradoksalnih situacija u školstvu je činjenica da je kreativnost u suprotnosti s redom i disciplinom, ali i rutinom. Pored toga, ona ne mora biti proporcionalna/ovisna o kvocijentu inteligencije, a isto tako ne trpi mnogo znanja odnosno memoriranih činjenica te oslanjanje na iskustvo. Kreativnost je u korelaciji s humorom, kreativna osoba je emotivno osjetljiva te ne trpi socijalno nametnute uloge.²⁰

¹⁶ Hrvatska enciklopedija. Kreativnost. Dostupno na: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=33832> [4.7.2017.]

¹⁷ Lasić-Lazić, J. Kreativnost kroz odgojno-obrazovni aspekt školske knjižnice. // Zbornik radova : VII. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 1995. / uredila Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 1996. Str. 14.

¹⁸ Isto, str. 14.

¹⁹ Srića, V. Kako misliti kreativno. // Zbornik radova : VII. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 1995. / uredila Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 1996. Str. 3.

²⁰ Isto, str. 4-5.

No, iako je u suprotnosti s redom i disciplinom kreativnost treba poticati u početnom stupnju rada (radionice, projekta) u svrhu osmišljavanja ideja, da bi se u kasnijem stupnju rada aktivnost učenika oslonila na vertikalno mišljenje pri čemu se pravocrtno slijedi put rješavanja problema, korak po korak, uz točno određen redoslijed i svrhu aktivnosti.²¹ Lateralno mišljenje je u nekim radionicama vidljivo u prvoj fazi rada kada se knjižničar koristi metodom oluje ideja ili popisima asocijacija.

Povrh nabrojanih kriterija ili značajki kreativnosti, bitno je spomenuti kako je inherentna svakom pojedincu, samo se treba otkriti, poticati i njegovati.²²

Sprega kreativnosti i školske knjižnice treba se provlačiti kroz službenu programsku strukturu rada knjižničara (plan i program rada) uz metodičku i pedagošku utemeljenost. Budući da je odgojno-obrazovna zadaća knjižnice da pomogne formiranju samostalne i stvaralačke ličnosti učenika, radionice prema tome imaju važno mjesto unutar rada knjižnice. Raznovrstan fond odnosno dobro opremljena knjižnica glavni su uvjet za provođenje svih vrsta radionica koje su istraživački usmjerene. Kako je glavna odlika kreativnosti stvaranje novog odgovora na neki problem, tako je istraživanje u svrhu pronalaska rješenja osnovni oblik rada. U knjižnici se može isti provesti na nekoliko načina u oblicima istraživačkog i stvaralačkog rada:²³

- kulturna događanja
- škola u prirodi
- izložbe
- redovna nastava
- nadareni učenici
- interesne grupe
- postupci u istraživačkom radu.

Stvaralački karakter istraživanja usko je povezan s informacijskim vještinama, ali i vještinama kritičkog mišljenja.

Tablica 2. Korelacija procesa proizvodnje inovacija i informacijskih vještina

²¹ Isto, str. 5-6.

²² Lasić-Lazić, J. Kreativnost kroz odgojno-obrazovni aspekt školske knjižnice. // Zbornik radova : VII. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 1995. / uredila Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 1996. Str. 13.

²³ Isto, str. 21.

Srića ²⁴	ILPO model ²⁵
<ol style="list-style-type: none"> 1. Identifikacija i definiranje problema 2. Generiranje mogućih rješenja 3. Inkubacija 4. Otkrivanje najboljeg rješenja (Iluminacija) 5. Verifikacija 6. Implementacija 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Definiranje 2. Lociranje 3. Analiza; odabiranje 4. Sinteza; organizacija 5. Kreiranje; prezentacija 6. Evaluacija

Navedeni koraci, bi sukladno prikladnim metodama, bili učinkoviti u kreativnim i edukativnim radionicama. Cilj je osvijestiti da znanje nije količina nego sposobnost da se do njega dođe.²⁶

Poticati kreativnost u nastavi znači potaknuti i pokazati kreativnost u sadržajima plana i programa, kreativnost u organizaciji rada škole, kreativnost u suradnji učenika, nastavnika i knjižničara, kreativnost u stilu i metodama rada, te postojanje općeg stvaralačkog stava škole.²⁷

4. Modeli učenja i poučavanja u knjižnici

Modeli učenja i poučavanja u knjižnici su korelacija - intermedijalni pristup, nastavni satovi u knjižnici, radionica, projekt, upotreba novih tehnologija, kulturna i javna djelatnost i izvannastavna aktivnost.²⁸ Modeli se mogu još podijeliti na iduće aktivnosti:²⁹

²⁴ Srića, V. Kako misliti kreativno. // Zbornik radova : VII. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 1995. / uredila Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 1996. Str. 7.

²⁵ Herring, J. Internetske i informacijske vještine : priručnik za učitelje i školske knjižničare. Zagreb : Dominović, 2008. Str. 77-78.

²⁶ Lasić-Lazić, J. Kreativnost kroz odgojno-obrazovni aspekt školske knjižnice. // Zbornik radova : VII. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 1995. / uredila Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 1996. Str. 21.

²⁷ Isto, str. 28.

²⁸ Lovrinčević J. ... [et.al.]. Znanjem do znanja : prilog metodici rada školskog knjižničara. Zagreb : Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta, 2005. Str. 209-300.

²⁹ Udina K. Učiti učiti u školskoj knjižnici. // Zbornik radova : XV. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Novi Vinodolski 2003. / uredili Biserka Šušnjić, Đudita Franko, Theodor de Canziani Jakšić. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Zavod za unapređivanje školstva ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2004. Str. 78.

Tablica 3. Modeli učenja i poučavanja u školskoj knjižnici

1. Edukacija učenika	2. Povezivanje nastavnih područja	3. Neformalni oblici obrazovanja	4. Komunikacija s roditeljima
<p>Korištenje interneta</p> <p>Medijska kultura</p> <p>Nastava kao samostalna istraživačka djelatnost</p> <p>Rad na kulturi govorenja</p> <p>Usvajanje tehnika intenzivnog učenja knjigom</p> <p>Korištenje materijalne i digitalne knjižne građe</p>	<p>Istraživački rad</p> <p>Timski rad učenika, nastavnika i stručnih suradnika</p> <p>Satovi iz nastavno-predmetnih tema, epoha</p> <p>Projekti</p>	<p>Stvaralačke radionice</p> <p>Književni susreti, izložbena djelatnost</p> <p>Rad s darovitim učenicima</p> <p>Čitalački klubovi</p> <p>Umjetnički programi</p> <p>Kulturno provođenje slobodnog vremena</p>	<p>Radionice za roditelje i učenike</p> <p>Zajednički odlasci u kazalište, kino</p> <p>Roditelji kao korisnici građe školske knjižnice</p> <p>Rad s roditeljima uz pedagošku i psihološku literaturu</p>

Tomin pak nabroja i ove modele učenja i poučavanja:³⁰

- individualni učenički rad
- pisanje domaćih zadaća, čitanje lektire, ponavljanje gradiva
- nastavni sati u školskoj knjižnici
- društvene igre
- radionice
- Mladi knjižničari.

Kao što se vidi, radionice i projekti čine jedan od modela učenja i poučavanja u knjižnici. No svi gore nabrojani elementi mogu se ostvariti u obliku radionica, ako ne već klasičnih nastavnih sati s pripadajućim nastavnim metodama.

³⁰ Tomin, V. Modeli učenja u školskoj knjižnici . // Zbornik radova : XV. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Novi Vinodolski 2003. / uredili Biserka Šušnjić, Đudita Franko, Theodor de Canziani Jakšić. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Zavod za unapređivanje školstva ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2004. Str. 72-74.

5. Radionica

Radionica u knjižnici je oblik nastave gdje se na praktičan način stječu znanja i vještine. Tu se stvara okolina pogodna za istraživanje, surađivanje i grupni rad. Uočila sam u objavljenim radovima školskih knjižničara iduće motivacijske elemente radioničkog rada: aktivno sudjelovanje, fizičko kretanje, grupni rad, vježbanje kritičkog mišljenja, upotreba mašte, uvid u način rada svih sudionika u radionici, omogućavanje igre i tako dalje.

Radionice se u zakonskom smislu, konkretno, pod tim mislim na ključnu riječ *radionice*, spominju u barem tri dokumenta:

Članak 46. Državnog pedagoškog standarda srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja

(1) Rad s darovitom djecom provodi se programima različite težine i složenosti (diferencirani nastavni program) u razrednom odjelu ili interesnim grupama, kreativnim i/ili istraživačkim radionicama, putem izbornih programa (grupni ili individualni), u posebnim izvannastavnim aktivnostima, usporednim programima ili omogućavanjem pristupa izvorima specifičnog znanja.³¹

Članak 32. Državnog pedagoškog standarda osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja

(2) Rad s darovitim učenicima provodi se programima različite težine i složenosti kao diferencirani nastavni program u razrednome odjelu ili odgojno-obrazovnim skupinama, kreativnim i/ili istraživačkim radionicama, putem izbornih programa, grupnih ili individualnih, u posebnim izvannastavnim aktivnostima, usporednim, produbljenim programima ili omogućavanjem pristupa izvorima specifičnog znanja.³²

Članak 6. Standarda za školske knjižnice

Suradnja s učiteljima, nastavnicima i stručnim suradnicima u školskoj knjižnici obuhvaća:

- timski rad na pripremi nastavnih sati i kreativnih radionica³³

Radionica je vođena aktivnost koja se provodi grupno s najviše 15-20 učenika, a najmanje 3-8 učenika. U radionici se koriste različite metode i modeli poučavanja, a obilježava je stvaranje okoline koja potiče rad svih učenika. Osnovni model učenja je pritom iskustveno učenje kada

³¹ Državni pedagoški standard srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja (NN 63/08, 90/10)

³² Državni pedagoški standard osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja (NN 63/08, 90/10)

³³ Standard za školske knjižnice (NN 34/00)

je učenik direktno uključen u rješavanje problema s ciljem izvođenja zaključaka u svrhu rješavanja problema.³⁴

Radionica je jedan od modela učenja u poučavanja u knjižnici. Zahtijeva nešto više vremena pa se obično planira u dva ili više sati te uključuje intermedijalni pristup odnosno korelaciju sadržaja i povezivanje nastavnih područja.³⁵ Intermedijalni pristup temelji se na pretpostavci da će se učenici povezivanjem više predmeta i korištenjem više različitih informacijskih izvora osposobiti za kasniju prilagodbu novim i mijenjajućim tehnologijama, a ujedno i učiti kroz praksu, a ne samo jednoličnim uvidom u teoriju.³⁶

U knjizi „Putokazi školske knjižnice“³⁷ donose se prijedlozi u obliku popisa obljetnica koje mogu biti povod održavanju radionica: Međunarodni dan pismenosti, Međunarodni dan zaštite ozonskog omotača, Dan europske baštine, Mjesec hrvatske knjige, Dan školskih knjižnica, Dan hrvatskog kazališta, Božić, Dan Nacionalne i sveučilišne knjižnice, Dani hrvatskog jezika, Svjetski dan voda, Međunarodni dan dječje knjige, Dan hrvatske knjige, Dan planeta Zemlje, Uskrs, Svjetski dan knjige i autorskih prava.

Radionice prema Putokazima mogu uključivati i predavanja uvaženih kulturnih i znanstvenih djelatnika na određenu temu, književne susrete s književnicima i književnicama, gostujuće izvedbe dječjih predstava i radionice izrade predmeta od glinamola. Preporuča se osnivanje literarne grupe gdje će se davati osvrti na pročitano knjigu i razgovarati o pročitanim događajima i osobama.³⁸ U slučaju da se organiziraju književni susreti preporuča se u popisu aktivnosti za djecu pretraživanje fonda u potrazi za knjigama književnika, čitanje, rad na plakatu, usporediti knjigu i film. Na tragu iščitavanja lektire mogu se u knjižnici pogledati filmovi odnosno ekranizacije lektirnih naslova ili slušati zvučne knjige, raditi ilustracije za određenu priču, izrađivati straničnici. Može se slušati glazba, te raditi izložbe na određenu temu. Izložbe se obično vežu uz poznata književna lica pri čemu se daje kratka biografija osobe, popis poznatih djela i fotografije te ilustracije likova.³⁹

³⁴ Krželj A.; Mihovilović J. Odgoj učenika za humanost i humano ponašanje. // Zbornik radova : XV. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Novi Vinodolski 2003. / uredili Biserka Šušnjić, Đudita Franko, Theodor de Canziani Jakšić. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Zavod za unapređivanje školstva ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2004. Str. 180.

³⁵ Lovrinčević J. ... [et.al.]. Znanjem do znanja : prilog metodici rada školskog knjižničara. Zagreb : Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta, 2005. Str. 212.

³⁶ Isto, str. 214.

³⁷ Demut, A. Putokazi školske knjižnice. Zagreb : Školska knjiga, 2003. Str. 196-199.

³⁸ Isto, str. 200-204.

³⁹ Isto, str. 25-26.

Prema tome se aktivnosti djece dijele na likovne i literarne radionice. Održavaju se u sklopu raznih književnih susreta, lektirnih satova, obilježavanja obljetnica i u literarnom klubu.⁴⁰

Radionica, kao oblik iskustvenog učenja, mora ispuniti nekoliko kriterija kako bi zadovoljila pedagoške standarde i omogućila socijalno učenje, a to su prihvaćanje, komunikacija i interakcija, suradnja i zajedništvo. Na njih se nadovezuju poštivanje, tolerancija, osjetljivost, razumijevanje različitosti i povjerenje pri čemu se internaliziraju vrijednosti društva kao odgovornost i suosjećanje.⁴¹

Radionice kao oblik nastavnog sata moraju ujedno zadovoljiti osnovne metodičke standarde: mora postojati priprema s pripadajućom artikulacijom sata, razrađenim ciljevima i ishodima učenja. Radionice se mogu ostvariti u suradnji s drugim nastavnicima ili stručnim suradnicima, ili ako su usko vezane za knjižničarsku djelatnost i poučavanje informacijske pismenosti mogu se oslanjati na samostalan rad knjižničara.

U Prilogu 1, u tabelarnom prikazu, su vidljivi cilj i svrha, metode i oblici rada, korišteni materijali, sudionici i vrijeme rada koliko je to bilo moguće izdvojiti iz radova u Zborniku.

Pri pripremi radionice treba se točno odrediti uloga knjižnice i knjižničara/ke. Naglasak je na osiguravanju izvora znanja potrebnih za rad jer je to osnovna funkcija knjižnice.

Prostor školske knjižnice u kontekstu realizacije radionica i projekata treba biti ugodan i dovoljno velik te raznovrstan u ponudi. Idealan prostor imao bi više prostorija predviđenih za provođenje nastavnih i izvannastavnih sadržaja i organiziranje kulturnih događanja. Sadašnje knjižnične prostorije su većinom prenamijenjene, smještene u prizemlju ili katu. Knjižnice prate zahtjeve prilagođavanja novim tehnologijama te organiziraju zbirke multimedijalne građe u skladu sa potrebom prilagođavanja nadiranjima novih tehnologija, no manjkaju uvjeti koji omogućuju pravilan smještaj na police te iste građe. Prostor knjižnice bi trebao biti opremljen s računalima potrebnima učenicima, nastavnicima za istraživanje i učenje, no u stvarnosti knjižnica ima samo jedno do dva računala pored onog potrebnog za knjižnično poslovanje.⁴²

⁴⁰ Isto, str. 27-28.

⁴¹ Lovrinčević J. ... [et.al.]. Znanjem do znanja : prilog metodici rada školskog knjižničara. Zagreb : Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta, 2005. Str. 249-250.

⁴² Galić, S. Suvremeno školsko knjižničarstvo. // Život i škola : časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja. 58, 28(2/2012), str. 207-218.

Knjižnica bi trebala biti smještena u središtu zgrade, radi pristupačnosti i blizine ostalim sadržajima škole. Veličina i broj prostorija planira se za smještaj knjižničnog fonda, za čitanje i učenje, smještaj računalne opreme, priređivanje izložbi i drugih događanja, prostor za rad knjižničara, spremište (prema potrebi), pristup za osobe s invaliditetom, prilagodljivost za različite aktivnosti i buduće promjene u školskom obrazovnom programu i pojavu novih tehnologija.⁴³

U knjizi „Znanjem do znanja“ navode se primjeri radionica prema kojima je vidljivo da knjižničar treba biti upućen u nastavni plan i program svih predmeta u školi kako bi mogao ponuditi i planirati suradnju. Navedeni su primjeri iz razredne nastave. Kod planiranja navedenih radionica pripremljeni su materijali za rad i izvori informacija, osmišljena nastavna sredstva i nastavna oprema, organiziran je prostor knjižnice da odgovara nastavnom radu. Radionice su zatim u drugom slučaju tematski obilježene, dogovorena je suradnja, pripremljena nastavna sredstva i materijali te uklopljeni sadržaji koji nisu dio nastavnog plana i programa.⁴⁴

Konačna važnost radionice je u tome što učenici kroz takav model učenja dobivaju ideje za djelovanje, proširuju znanje, bolje upoznaju sebe i svoje sposobnosti, sadržaj je prilagođen interesu i sposobnostima te se mogu igrati i družiti.⁴⁵

6. Školski projekt

Projekt je planirana aktivnost u kojoj su cilj, etape i vrijeme rada definirani, a ostvaruje se u grupi ljudi. Točno su određeni koraci pri čemu je namjera složeniji zadatak podijeliti na manje zadatke pri čemu bi svi sudionici imali točno određene ciljeve i aktivnosti rada. Na kraju se rezultat prezentira i evaluira na temelju povratnih informacija. Projekt obiluje mnoštvom različitih nastavnih metoda i aktivnosti,⁴⁶ a obavezno se evidentira u Školskom kurikulumu.⁴⁷

⁴³ Prijedlog novog Standarda za školske knjižnice, čl. 22, čl. 23. Dostupno na: http://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2012/01/Standard-za-%C5%A1kolske-knji%C5%BEnice_prijedlog.pdf [26.06.2017.]

⁴⁴ Lovrinčević J. ... [et.al.]. Znanjem do znanja : prilog metodici rada školskog knjižničara. Zagreb : Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta, 2005. Str. 251-257.

⁴⁵ Kovačević, D.; Lasić-Lazić, J.; Lovrinčević, J. Školska knjižnica - korak dalje. Zagreb : Filozofski fakultet, Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske znanosti ; Altagama, 2004. Str. 110.

⁴⁶ Stričević, I. Rad na projektu u školskoj knjižnici - metoda aktivnog učenja. // Zbornik radova : XXII. Proljetna škola školskih knjižničara, Zagreb 2010. / uredili Miroslav Mićanović, Biserka Šušnjić. Zagreb : Agencija za odgoj i obrazovanje, 2010. Str. 105.

⁴⁷ Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (NN 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14, 07/17), čl. 28.

Za razliku od radionice projekt je organizacija učenja mnoštva manjih sadržaja te se oslanja ponovo na istraživački oblik učenja. Projekt uključuje jednu temu i zahtijeva izlazak iz klasičnog načina poučavanja zbog zahtjevnije forme i sadržaja. Interdiscipliniran je po prirodi te otvara vrata individualnim pristupima i mogućnostima sudionika, što znači da dopušta kreativnost. Kako je knjižnica središnje mjesto učenja tako je i knjižnični prostor prikladno mjesto za ostvarivanje školskih projekata uz iniciranje knjižničara ili samo sudjelovanje tog profila stručnog djelatnika.

Odgojno-obrazovni značaj projekta je izuzetno velik zbog višestruke koristi za učenika. Radom na projektu učenici uče samostalno djelovati kroz timski rad i konstruktivno surađivanje pri čemu se teorijske informacije usvojene na nastavi mogu korisno primijeniti, preoblikovati, odnosno dodatno kritički sagledati. Takav rad aktivira najviše kognitivne procese pri učenju i spada pod metodu aktivnog učenja. Iako se rad u projektima temelji na sadržajima u kurikulumu, omogućuje niz aktivnosti gdje učeničke sposobnosti, afiniteti, ciljevi, interesi više dolaze do izražaja. Ujedno, ovakav model učenja omogućava reprezentaciju znanja na nestandardan način, nevezan usko za nastavni sadržaj predviđen nastavnim planom i programom. Cilj rada na projektu i jest potaknuti učenike na postavljanje otvorenih pitanja, istraživanje, razvoj svijesti o mogućnosti osobnog izbora i osjećaja osobne odgovornosti te na kraju, omogućuje iskazivanje i zastupanje vlastitog mišljenja.⁴⁸

Projektna nastava prema tome spada u čest oblik učenja kroz istraživačke radionice. Koristi se grupni rad pri čemu se njeguje suradničko ponašanje. Pored zadatka određenog projektom, kao glavni zadatak ipak se ističe surađivanje i potpuna uključenost svakog sudionika u projektu. Time se ostvaruje razvoj socijalizacijskih vještina učenika, potiče i oblikuje komunikacija te otvara put ka toleranciji. Iako je vođa radionice, knjižničar ne bi trebao nametati svoju osobnost. Takvim načinom potiče se demokratizacija poučavanja i učenja i osposobljavaju se učenici za budući samostalni rad.⁴⁹

Autorica Galić navodi kako je suvremeno knjižničarstvo, oslonjeno na radionice i projekte vezane za poticanje čitanja⁵⁰, navode se, na primjer, kao potrebne aktivnosti primjeri

⁴⁸ Stričević, I. Rad na projektu u školskoj knjižnici - metoda aktivnog učenja. // Zbornik radova : XXII. Proljetna škola školskih knjižničara, Zagreb 2010. / uredili Miroslav Mićanović, Biserka Šušnjić. Zagreb : Agencija za odgoj i obrazovanje, 2010. Str. 104.

⁴⁹ Krželj A.; Mihovilović J. Odgoj učenika za humanost i humano ponašanje. // Zbornik radova : XV. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Novi Vinodolski 2003. / uredili Biserka Šušnjić, Đudita Franko, Theodor de Canziani Jakšić. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Zavod za unapređivanje školstva ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2004. Str. 180.

⁵⁰ Galić, S. Suvremeno školsko knjižničarstvo. // Život i škola. 58, 28(2/2012.), str. 207-218.

dramatizacije tekstova, sklapanja ulomaka iz pripovijetke u gotovu priču, izrađivanje propagandnih letaka za knjige, kao i pisanje životopisa, prijava na natječaj te pisanje zamolbi za posao.

Oblik rada u knjižnicama su projekti koji također zauzimaju svoje mjesto u svakodnevnom planiranju rada knjižničara. Koje su karakteristike školskih projekata? To je prvenstveno samostalni istraživački rad nakon kojega unutar projekta slijedi oblikovanje saznanja i prezentacija te evaluacija rezultata. Od aktivnosti u školskom projektu učenici imaju višestruke koristi, vježba se i nadograđuje informacijska pismenost, ostvaruje se interdisciplinarni pristup odnosno kombinira se rad više odjeljenja, planira se vrijeme te vježba predstavljanje sadržaja.⁵¹

Knjiga „Znanjem do znanja“⁵² donosi nekoliko primjera školskih projekata iz kojih je razvidna sljedeća organizacija rada: projekti kao i radionice zahtijevaju metodičku pripremu, ali najvažnije konkretan i prilagođen cilj. Bitno je odrediti trajanje projekta, sudionike, potrebne materijale, predvidjeti prostor i odrediti ulogu knjižničara/ke.

Zajedničko svim predloženim projektima je da sudjeluje što raznovrsniji broj stručnjaka. To su stručni suradnici, predmetni učitelji, učitelji razredne nastave, knjižničar i roditelji.

Predmet projekta može biti jedan nastavni predmet, više njih ili svi nastavni predmeti u školi. Plan projekta sadržava razrađene ciljeve i zadatke obrazovanja (obrazovne, funkcionalne i odgojne), artikulaciju sata, navedena nastavna pomagala, nastavna sredstva i oblike rada te izvore za učenike i nastavnike. Pored definiranih i osmišljenih aktivnosti, načina provedbe i organizacije svaki projekt se treba doticati kulturne i javne djelatnosti knjižnice kako bi se ispunili svi elementi knjižničarskog rada.

Mogući zadaci, ovisno o projektu temelje se ukratko, kao u svakom nastavnom predmetu ili procesu institucionaliziranog poučavanja na faktografskom znanju, razvijanju određenih vještina i stjecanju pozitivnog stava.

⁵¹ Isto, str. 210.

⁵² Lovrinčević J. ... [et.al.]. Znanjem do znanja : prilog metodici rada školskog knjižničara. Zagreb : Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta, 2005. Str. 258-270.

7. Primjeri stvaralačkih radionica i projekata u školskim knjižnicama

Primjer projekta „Srednje škole August Šenoa“, Garešnica, koji me potaknuo da napišem rad na temu, a na koji sam naišla tijekom kratkog rada u toj školi kao nastavnica povijesti, je projekt „Mogućnosti turističke ponude grada Garešnice“. Projekt se izvodi u suradnji s Poduzetničkim centrom Garešnica i Turističkom zajednicom Sjeverna Moslavina. Koordinatorice su Margareta Miloš, prof. i dipl. bibl. i Martina Terranova, prof. U projekt su uključeni četverogodišnji programi srednje škole - opća gimnazija i hotelijersko-turistički smjer. Sudionici su nastavnici i učenici.⁵³

Tablica 4. Korelacija nastavnih predmeta u okviru projekta „Mogućnosti turističke ponude grada Garešnice“

Povijest ⁵⁴	Povijest Garić-grada , Bršljanca, Ivana Paližne, Čupora Moslavačkih
Povijest umjetnosti	Obilazak gradskog ateljea, izrada kataloga likovnih akademika Mate Gerecija i Zdravka Damjanovića te slikarice Milke Prodanić
Geografija	Obrada podataka popisa stanovništva grada Garešnice- referat i pano
Fizika	Pano na temu „Mike Vucelić“, projektni menadžer misije Apollo 11, porijeklom iz Garešnice
Glazbena umjetnost	Rad o Ivi Robiću, porijeklom iz Garešnice
Engleski jezik	Sekcija „Mladi prevoditelji“- prijevod kataloga turističke ponude. Izrada Hrvatsko engleskog glosara turističkih pojmova
Stolari	Svemirska stolica, rad učenika stolarskog usmjerenja (stolica i NLO), sudjelovanje na državnom natjecanju Izrada putokaza za tematski turistički put "Stazama Graničara“
Kuhari i slastičari, 3. razred	Osmišljena brošura s jelima starih Graničara, lovački i tradicionalni meni Osmišljena koktel karta inspirirana Garić gradom
Hotelijersko- turistički	Osmišljavanje svemirskih koktela i svemirskih jela od krumpira-

⁵³ Informacije ustupljene ljubaznošću Margarete Miloš, prof. i dipl. bibl.

⁵⁴ Povijesni dio projekta „Mogućnosti turističke ponude grada Garešnice“. Dostupno na: http://www.ss-asenoa-garesnica.skole.hr/upload/ss-asenoa-garesnica/images/static3/973/File/Utvrdra_Brsljanac_Pavlinski_samostan_Cupori_Moslavacki_Ivan_Palizna.pdf [11.6.2017.]

smjer	puding, pita, slane grickalice (prva biljka uzgojena u svemiru), inspirirani Mikeom Vucelićem
-------	---

Projekt je lokalnog karaktera, ostvaruje zadaću korelacije nastavnih predmeta, istraživačkog i stvaralačkog je karaktera. Sve aktivnosti realizirane su u obliku referata, panoa, kataloga, predmeta i rječnika.

Ostvarena je zornost učenja i rad na lokalnom identitetu. Pretraživanje interneta, iščitavanjem knjiga i referentne građe objedinjene su zadaće školske knjižnice u smislu poučavanja i usvajanja informacijskih vještina. Projektom su ostvarene zapravo sve zadaće školske knjižnice zadane Standardom kao što su:

- provođenje svih oblika odgojno-obrazovnog rada - terenska nastava, raznovrsne nastavne metode i oblici rada, projektno učenje, korištenje multimedije kao i praktični rad su vidovi ove zadaće;
- stvaranje uvjeta za učenje - suradnja nastavnika s knjižničarkom, opremljenost stručnog fonda knjižnice neki su primjeri ostvarenih uvjeta za učenje;
- mogućnost prilagodbe prema različitim oblicima učenja i očekivanjima sudionika u procesu učenja - vidljiva je raznolikost metoda rada i oblika učenja te različitih aktivnosti. Bitno je spomenuti i informacijsko opismenjavanje koje se očituje u pretraživanju knjižničkog kataloga, konzultiranjem referentne građe, pisanjem referata i osmišljavanjem te izradom panoa i rječnika. Također, prisutna je kombinacija sadržaja više nastavnih predmeta u projektu. Jedan učenik s posebnim potrebama imao je prilagođen zadatak likovnog rada unutar projekta;
- pomoć učenicima u učenju, poticanje istraživačkog duha i osobnog prosuđivanja - ogleda se u suradnji nastavnika s učenicima, stvaranjem kataloga, rječnika, referata, knjižice s povijesnim osvrtima, a tijekom svih tih procesa učenja koristile su se vještine pretraživanja, selekcije, evaluacije;
- poticanje odgoja za demokraciju - zadaća je ostvarena uključivanjem što veće broja učenika/ca, konzultiranjem raznovrsne građe i poticanjem kreativnosti;
- razvijanje svijesti o vrijednostima nacionalne kulture, posebno jezika, umjetnosti i znanosti te vrijednosti multikulturalnosti; projekt je lokalnog karaktera, potiče učenje i svijest o vrijednosti nacionalne, regionalne i lokalne kulturne baštine;

- poticanje duhovnog ozračja škole - stvaralačka klima u školi postignuta uključivanjem velikog broja učenika u zajednički rad i suradnjom knjižničarke i nastavnog osoblja.

Slika 1. Izložba projekta „Mogućnosti turističke ponude grada Garešnice“

Pored projekta „Srednje škole August Šenoa“ u Garešnici, iščitavala sam zbornike Proletne škole školskih knjižničara u potrazi za primjerima radionica. Zbornici su digitalizirani do 2012. godine. Izdvojila sam raznovrsne radionice i projekte od 1993. do 2010. godine kako bih oprimjerila načine realizacije zadaća školske knjižnice prema Standardu za školske knjižnice.

Pri tome, ovaj diplomski rad nije strogo kritički rad jer mi je cilj bio napisati pregled objavljenih radionica i projekata, objasniti svrhu, način rada te ostale značajke vidljive u tablici. Radionice i projekti su poželjni u nastavi zato što predstavljaju odmak od frontalne predavačke nastave u kojoj je učenik pasivni sudionik nastavnog procesa. Cilj današnjeg školstva je angažirati učenika, potaknuti ga na samostalan i odgovoran rad. Na temelju Bloomove taksonomije točno se u pripremi nastavnog rada određuju nastavni ciljevi i ishodi te se teži što mjerljivijim i objektivnijim evaluacijama znanja i sposobnosti.

Tu je važno mjesto školske knjižnice kao prostora koji će ponuditi materijale za učenje, ali i omogućiti intelektualni razvoj učenika poučavanjem informacijskih vještina i pomaganjem u razvoju kritičkog mišljenja. Pri tome bi se radionice i projekti ponudili kao dopuna redovnoj nastavi, objedinjavali bi idealno više nastavnih predmeta te omogućili kreativno izražavanje učenika.

Stevanović pravo znanje definira kao kritično i kreativno.⁵⁵ Kritično kao ono koje omogućava učeniku da provjerava vjerodostojnost informacija, da uzročno-posljedično povezuje, i iznosi vlastito argumentirano mišljenje. Kreativno znanje znači da učenik stvara nešto novo s informacijama do kojih je došao. Prema tome su radionice i projekti idealni za postizanje pravoga znanja.

Učenje istraživanjem je efikasan način stvaranja znanja na osnovu raznovrsnih izvora znanja. Knjižnica u tome igra posebnu ulogu budući da omogućava pristup organiziranom znanju. Stevanović tako donosi pet koraka istraživačkog učenja. Oni koreliraju s koracima u kreativnom stvaranju inovacija, ali i informacijskim vještinama i poredani su na idući način:⁵⁶

- postavljanje cilja ili problema
- izrada plana istraživanja
- istraživanje, skupljanje podataka
- sređivanje podataka
- samovrednovanje i vrednovanje.

Pri tome je najvažniji početni korak odabira teme. Postavljanje problema na valjan način odnosno određivanje jasnog cilja najznačajniji je dio istraživanja. U radionicama i projektima vidljivo je na koje načine su se ostvarile pretpostavke istraživačkog učenja. Tema treba biti zanimljiva i prilagođena po obujmu i sadržaju učenicima i učenicama.

Primjer radionice istraživačkog karaktera je radionica „Jabuka: korelacija nastavnih predmeta-put prema rasterećenju učenika“ održana u Proljetnoj školi u Novom Vinodolskom 2003. godine.⁵⁷ Metodom asocijacija na pojam jabuke osmišljene su teme za istraživanje, a koje koreliraju s nastavnim sadržajima. Na taj način bi učenici stekli dodatno znanje ili ponovili staro, vježbali pretraživanje interneta i kataloga, selektirali informacije, evaluirali, usvojili te prezentirali. Kroz istraživanje New Yorka, zlatnog reza, atoma, Biblije, gravitacije povezani

⁵⁵ Stevanović, M. Interaktivna stvaralačka edukacija. Rijeka: Andromeda, 2003. Str. 33.

⁵⁶ Isto, str. 82.

⁵⁷ Galić, S. Jabuka : korelacija nastavnih predmeta - put prema rasterećenju učenika. // Zbornik radova : XV. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Novi Vinodolski 2003. / uredili Biserka Šušnjić, Đudita Franko, Theodor de Canziani Jakšić. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Zavod za unapređivanje školstva ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2004. Str. 155-163.

su nastavni predmeti geografije, povijesti, vjeronauka, fizike, matematike, likovnog odgoja, ali i poticanje odgoja za demokraciju i u smislu osvješćavanja položaja žena nekad i danas.

Druga radionica, „Otkrij avanturu čitanja!“ – „Čitaj nepcem!“⁵⁸ primjer je istraživačkog učenja zbog čitanja književnih djela i izdvajanja dijelova s hranom. Učenici Ugostiteljske i turističke škole čitali su lektire, zapisivali i dalje istraživali spomenuta jela te pekli Proustove kolačiće. Tako je na zanimljiv, kreativan i praktičan način potaknuto čitanje, ostvarena recepcija djela, ali i vježbanje vještina kritičkog mišljenja kroz daljnje istraživanje spomenutih jela.

Najviši stupanj čitanja, a što je cilj nekih radionica koje potiču čitanje je stvaralačko čitanje. To je samostalna učenička aktivnost, a primjenjuje se na idući način:⁵⁹

- prepričavanje po sličnosti (jedan događaj je opisan u tekstu, a učenik se dosjeća nekog sličnog)
- prepričavanje s promjenama stanovništva
- dovršavanje započete priče
- ilustriranje
- prenošenje radnje po mjestu i vremenu
- stvaranje novih epizoda
- drugačiji početak i završetak
- prestrukturiranje materijala i sl.

Primjer stvaralačkog čitanja je radionica za knjižničare u Crikvenici 2000. godine, gdje se na primjeru lektire Regoč i bajke Crvenkapica stvarao novi tekst.⁶⁰ Pisane su pjesme na temu Crvenkapice različitim stilovima pjesnika, ostvarena komunikacija s lektirom Regoč na način da su se sudionici uživali u lik: „Što bih učinio da sam Regoč?“ te osmišljen strip na temu izabrane lektire. Na taj način je prestrukturiran materijal.

Sličan primjer je u radionici iz Crikvenice 2002. godine - pričanje priče: Dr Seuss, „Pet stotina šešira B. Cubbinsa“⁶¹, gdje je ostavljena mogućnost osmišljavanja kraja priče budući

⁵⁸ Kesegi-Krstin, K. „Otkrij avanturu čitanja!“ – „Čitaj nepcem!“ // Zbornik radova : XVIII. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Šibenik 2006. / uredili Biserka Šušnjić, Đudita Franko, Theodor de Canziani Jakšić. Rijeka : Agencija za odgoj i obrazovanje ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2007. Str. 126-128.

⁵⁹ Stevanović, M. Interaktivna stvaralačka edukacija. Rijeka : Andromeda, 2003. Str. 82.

⁶⁰ Udina, K. Radionica poticanja stvaralačkog mišljenja na književnom tekstu. // Zbornik radova : XII. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 2000. / uredila Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2001. Str. 139-145.

⁶¹ Pađen-Farkaš, D.; Pavlinić S. Priča bez kraja. // Zbornik radova : XIV. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 2002. / uredili Biserka Šušnjić, Đudita Franko, Theodor de Canziani Jakšić. Rijeka

da je s pričanjem knjižničarka stala kod zapleta, a zatim se dramatizacijom, ilustriranjem i izradom lutki sadržaj dodatno promislio i izrazio.

Pored stvaralačkog čitanja gdje je učenik pozvan da mijenja oblik i sadržaj teksta, postoji i istraživačko čitanje u kojem učenici samostalno usvajaju nova znanja istraživanjem poznatih i nepoznatih činjenica.⁶² Tu su aktivirane određene instance Bloomove taksonomije-pisanje, biranje, navođenje, obrazlaganje, primjenjivanje, prosuđivanje i tako dalje.

Navedena vrsta čitanja uvijek uključuje motivaciju, metodološku prilagodbu, postavljanje ciljeva i određivanje zadataka prema sposobnostima učenika.

Istraživačko čitanje uključuje divergentno i kritičko mišljenje i evidentno je u idućim postupcima rada:

- povezivanje s prethodnim znanjem
- prepoznavanje informacija
- usvajanje novih informacija nakon čitanja
- primjena vlastite sheme za bolje razumijevanje
- povezivanje informacija sa svijetom oko sebe
- dugotrajno pamćenje stečenog znanja.⁶³

Takav način rada ostvaren je na primjer u radionici „Kako čitati časopise“⁶⁴ Proljetne škole u Crikvenici, 2001. godine. Upotrijebljena je metoda oluje ideja kao jedan vid početne faze kreativnog rada, a na temelju postojećih časopisa osmišljen jedan novi s člancima popraćenim slikama. Na taj način bi se učenici upoznali s časopisima čime je radionica ostvarila i zadaću informacijskog opismenjavanja te vježbanja vještina kritičkog mišljenja.

Zanimljiva je radionica „Rad na tekstu“⁶⁵ za učenike osnovne škole, objavljena u Zborniku iz 1995. godine, koja je primjer i istraživačkog i stvaralačkog čitanja. Na temelju raznih tekstova, od basni, do kocerije iz časopisa, tekstova iz udžbenika s učenicima je osmišljen niz aktivnosti istraživačkog i kreativnog karaktera te izvršena korelacija s nastavnim predmetima

: Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Zavod za unapređivanje školstva ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2003. Str. 160-163.

⁶² Soče, S. Istraživačko čitanje kao sredstvo motivacije za samostalno čitanje u razrednoj nastavi. // Hrvatski. 8, 1(2010), str. 76.

⁶³ Isto, str. 78.

⁶⁴ Šerić, N. Kako čitati časopise. // Zbornik radova : XIII. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 2000. / uredila Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci, 2001. Str. 137-141.

⁶⁵ Križ, J. Rad na tekstu. // Zbornik radova : VII. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 1995. / uredila Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci, 1996. Str. 71-81.

prirode i društva, likovnim odgojem i hrvatskim jezikom. Tekstovi su prenamijenjeni u druge oblike, pretražene su nepoznate riječi i radilo se na razumijevanju teksta.

Projekti i radionice istraživačkog i stvaralačkog karaktera najviše su vidljivi u tematskim radionicama na temu motiva jabuke, već spomenute te na temu motiva čaja⁶⁶ i vina⁶⁷. Ono što je zajedničko ovim projektima je da su na temu čaja i vina obrađena književna djela, izvršena je korelacija s nastavnim sadržajima te na različit način predstavljen motiv pića. Vino je pri tome poslužilo za osvještavanje kulturne baštine domovine i kao simbola najvažnije gospodarske grane u RH- turizma. Osvrtom na vino u smislu ovisnosti o alkoholu ostvarena je odgojna funkcija školske knjižnice. „Projekt: poziv na čaj“⁶⁸ također je uključivao raznovrsnost obrađenih sadržaja, ali je i odličan primjer suradnje među školama budući da je isti projekt ostvaren u vrtiću, osnovnoj i srednjoj školi. Izložbom čajnog pribora, izradom herbarija, karti čaja i sl. ostvarena je zornost u nastavi. Ilustracijama i likovnim radovima, te pisanjem tekstova na hrvatskom i stranom jeziku povezana je tema s likovnim odgojem, povijesti umjetnosti te hrvatskim jezikom i književnosti, kao i nastavom stranog jezika. Poticanje čitanja i ostvarivanje stvaralačkog i istraživačkog čitanja kao metoda rada predstavljaju jednu od ključnih ostvarenih zadaća školske knjižnice.

Ilustriranje teksta pak najvažnije je za mlađi uzrast učenika zbog ograničenog kapaciteta razumijevanja teksta. Zbog te činjenice udžbenici za razrednu nastavu sadrže više vodećih i pomoćnih ilustracija. Osim toga kreativna recepcija teksta može se, osim ilustracijama, ostvariti glumom, pantomimom, verbalno, notnim zapisima, govorom. Ilustracija je primjer stvaranja na temelju pročitanog radi lakšeg pamćenja i razumijevanja teksta.⁶⁹

Ilustriranje teksta vidljivo je u primjeru radionice „Put do sreće - stvaralački pristup obradi lektire 'Čudnovate zgrade šegrta Hlapića'⁷⁰ gdje su učenici razredne nastave likovno izražavali sadržaj djela, odnosno najdojmljivije dijelove lektire.

⁶⁶ Šeta, V. Projekt : poziv na čaj. // Zbornik radova : V. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 1993. / uredila Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete, kulture i športa ; Zavod za školstvo Republike Hrvatske – referada Rijeka ; Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci, 1996. Str. 43-55.

⁶⁷ Štokić, M. Radionica „Vino“. // Zbornik radova : XX. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Opatija 2008. / uredio Miroslav Mičanović. Rijeka : Agencija za odgoj i obrazovanje, 2008. Str. 182-188.

⁶⁸ Štimac, Š.; Čoza, G. Poziv na čaj. // Zbornik radova : V. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 1993. / uredila Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete, kulture i športa ; Zavod za školstvo Republike Hrvatske – referada Rijeka ; Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci, 1996. Str. 55-61.

⁶⁹ Stevanović, M. Interaktivna stvaralačka edukacija. Rijeka : Andromeda, 2003. Str. 100-105.

⁷⁰ Biočina, M. Radionica : put do sreće, stvaralački pristup obradi lektire „Čudnovate zgrade šegrta Hlapića“. // Zbornik radova : XIV. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 2002. / uredili Biserka Šušnjić, Đudita Franko, Theodor de Canziani Jakšić. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Zavod za unapređivanje školstva ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2003. Str. 175-176.

Nisu sve radionice istraživačkog karaktera. Puno ih je osmišljeno na način da usmjeravaju učenike na refleksiju osjećaja kroz kreativni rad i izražavanje. Neke radionice bave se aktivnostima za poticanje kvalitetnog provođenja slobodnog vremena odnosno kao inspiracija za razne hobije. Primjer je origami radionica ponuđena knjižničarima tijekom Proljetne škole u Crikvenici 1997. godine,⁷¹ gdje se na kreativan način osvrće na pročitana djela i oblikuje likove origami tehnikom. Kroz vježbanje motoričkih vještina i komentiranje pročitanih djela radi se osvrst na recepciju pročitano i potiče izražavanje, oblikovanje mišljenja i daje ideja za kvalitetan i koristan hobi.

Radionicama su knjižničari obilježavali blagdane ili obljetnice. Blagdan za radionicu može biti prilika za objedinjavanje više različitih aktivnosti i korelaciju s nastavnim sadržajima. Primjer je radionica na temu Uskrsa.⁷² Povezana je blagdanska tema s dolaskom proljeća na način da se izrađivao herbarij, održana je radionica penganja jaja, učenici su bili istraživači oralne historije- zapisivali su svjedočanstva baka i djedova o uskršnjim običajima, održane su recitacije pjesmica itd. Pri tome su sudjelovali učenici od 1. do 8. razreda osnovne škole.

7.1 Teme i svrha radionica i projekata

U Prilogu su popisane su teme kao i opisane svrhe radionica i projekata. Teme su raznovrsne: glagoljica, vino, čaj, Krka, ljudska prava, lektira, stres, časopisi i tako dalje. Svrha radionica i projekata mnogostruka je, među ostalim potaknuti učenike da sudjeluju kroz grupni rad u ponuđenim aktivnostima u organizaciji školskih knjižničara. Time bi se kroz odmak od klasične nastave u učionici izravno uključili u nastavni proces kroz istraživački rad i kreativno izražavanje. Konačno, vježbali bi i usvajali vještine kritičkog mišljenja te samostalnog i odgovornog rada.

Pregledavajući objavljene radionice i projekte uočila sam različitost korištenih nastavnih metoda i oblika rada, bogatu suradnju s razrednim i predmetnim učiteljima/icama i nastavnicima/icama. Materijali su uključivali kako referentnu građu, tako i književna te neknjiževna djela, tekstove na internetu te različite predmete od uporabne ili estetske vrijednosti.

⁷¹ Leovac, R. Origami – doživljaj svijeta dječje umjetnosti. // Zbornik radova : IX. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 1997. / uredila Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci, 1998. Str. 137-145.

⁷² Vasić, S. Obilježavanje Uskrsa u knjižnici osnovne škole. // Zbornik radova : X. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 1998. / uredila Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci, 1999. Str. 163-169.

7.2 Sudionici

Primjeri radionica prema člancima u Zborniku uključivali su samo knjižničare te učenike kao i nastavnike i učenike u slučaju većih projekata. Točan broj učenika većinom nije naveden, već broj razrednih odjela. Autori radionica i projekata su velikom većinom diplomirani knjižničari/ke što je dokaz potrebe za stručnim diplomiranim knjižničarima u školskim knjižnicama.

7.3 Aktivnosti

Aktivnosti su većinom realizirane u obliku izložbe, odnosno postavljeni su panoji s plakatima i izloženi učenički radovi ili osmišljene knjižice. Uključivale su sve metode i oblike rada, od čitanja, rada na tekstu i slikovnim materijalima, prikupljanja predmeta za izložbu, pretraživanja kataloga i interneta, didaktičkih igara, lutkarskih igrokaza, recitacija, i tako dalje. Aktivnosti su popisane u tabelarnom prikazu primjera radionica, u Prilogu 1. Knjižničari su također održavali nastavne sate u knjižnicama na određenu temu obrađenu u radionici.

7.4 Mjesto održavanja radionica i projekata

Radionice i projekti, uzeti kao primjeri, su se održavali u osnovnim i srednjim školama te tijekom Proletne škole školskih knjižničara kao ideje za rad s djecom. Budući da se često radilo o suradnji nastavnog osoblja i školskog knjižničara podjela zadataka i aktivnosti su se održavale u prostoru školske knjižnice, ali i u učionicama. Radionice koje je vodio/la samo školski knjižničar/ka održane su u školskoj knjižnici. Također, projekti su uključivali i terensku nastavu odnosno školu u prirodi kao jedan model poučavanja i učenja.

7.5 Vrijeme

Vrijeme potrebno za održavanje radionica najčešće je od 2 do 5 školskih sati. Projekti su se većinom provodili u trajanju od mjesec dana.

7.6 Realizacija aktivnosti

Aktivnosti su u radionicama i projektima većinom realizirane na način da se postavila izložba, ali su i osmišljene knjižice, rječnici, poster, stripovi, likovni radovi. Pripremala se i hrana kao i izrađivani razni predmeti vezani za temu radionice.

8. Radionice i projekti kao primjeri ostvarenih zadataka školske knjižnice prema Standardu za školske knjižnice⁷³

1. Promicanje i unapređivanje svih oblika odgojno-obrazovnog rada

Školska knjižnica kao mjesto posuđivanja raznovrsne građe u svrhu učenja i stjecanja vještina osim održavanja nastavnih satova na temu informacijskog opismenjavanja bavi se i provođenjem radionica i projekata. U radu je pokazano na koji način se ostvaruje ova zadataka školske knjižnice – upravo kroz radionice i projekte, istraživački rad, kreativno izražavanje, terensku nastavu, online učenje, ali i najvažnije, korištenje knjižnične građe školske knjižnice.

2. Stvaranje uvjeta za učenje

Nadogradnja fonda, nabava računala, kontinuirana edukacija knjižničara pretpostavke su za ostvarenje ove zadatake, kao i suradnja unutar škole i s kulturnim institucijama. Sve radionice i projekti prije održavanja trebaju imati osigurane materijale kao što je knjižna i neknjižna građa, pristup internetu te metodičku pripremu. Nažalost, puno školskih knjižnica još uvijek nema dovoljno računala za kvalitetan rad s učenicima, no u suradnji s nastavnicima i pristupom internetu od kuće učenici mogu realizirati zadatke. Projekti i radionice su primjer suradnje između nastavnika i knjižničara, od razrednih učitelja do predmetnih nastavnika.

3. Mogućnost prilagodbe prema različitim oblicima učenja i očekivanjima sudionika u procesu učenja

Primjeri radionica i projekata, pripadajućih oblika učenja, aktivnosti i metoda svjedoče o ostvarenju ove zadatake.

4. Pomoć učenicima u učenju, poticanje istraživačkog duha i osobnog prosuđivanja

Ostvarenje ove zadatake školske knjižnice vidljivo je u radionici „Mape uma“⁷⁴ koja je izravni primjer poučavanja učenja. U radionici su učenici upoznati s tvorcem te metode učenja, Tonyjem Buzanom i načinom organiziranja sadržaja učenja. Osim toga, sve aktivnosti ostvarene u radionicama i projektima kao što su rad na tekstu, na slikovnim materijalima, pretraživanja kataloga knjižnice i interneta, pisanje referata, sastavljanje panoa i postera,

⁷³ Standard za školske knjižnice (NN 34/00)

⁷⁴ Miletić, N. Mape uma. // Zbornik radova : XVIII. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Šibenik 2006. / uredili Biserka Šušnjić, Đudita Franko, Theodor de Canziani Jakšić. Rijeka : Agencija za odgoj i obrazovanje ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2007. Str. 91-93.

kreativne radionice gdje se ilustriraju sadržaji ili oblikuje papir, izrađuju lutke i tako dalje, ostvaruju gore navedenu zadaću školske knjižnice.

5. Poticanje odgoja za demokraciju

Poticanje odgoja za demokraciju ostvaruje se u svim aktivnostima koje potiču kritičko mišljenje, argumentiranje i oslanjanje na raznolike izvore znanja. Oluja ideja i metoda asocijacija kao faze kreativnog rada vidovi su demokracije u smislu poticanja pluralnosti mišljenja. Čak se u radionici „Pokušaj s časopisima“ koristi sintagma „razbijanje socijalističko-kolektivističkog duha“⁷⁵ što je pokazatelj političkog zaokreta ka demokraciji u osamostaljenju Republike Hrvatske. Dobar primjer je i projekt „Naš novi planet- Projekt obilježavanja Tjedna ljudskih prava“,⁷⁶ gdje su učenici osmislili vlastiti planet sa zakonima na temelju Opće deklaracije ljudskih prava.

6. Razvijanje svijesti o vrijednostima nacionalne kulture, posebno jezika, umjetnosti i znanosti te vrijednosti multikulturalnosti

Projekti kao primjeri ostvarenja ove zadaće su „Glagoljica u knjižnici“⁷⁷, „Krkom od izvora do ušća“⁷⁸ i „Vino“⁷⁹. Teme su zavičajnog karaktera, simboli turizma i nacionalnog identiteta, pri čemu se više ističe radionica glagoljice u svrhu učenja o povijesti i vrijednosti kulturne baštine.

Što se tiče zadaće multikulturalnosti dojmpljiva radionica je izrada Slikovnog rječnika romsko-bajaškog⁸⁰ gdje se zajedničkim radom na izradi rječnika potaknula, i nastavkom projekta

⁷⁵ Šegota Novak, M. Razvijanje čitateljskih interesa učenika razvijanjem navike praćenja časopisa ili Pokušaj s časopisima. // Zbornik radova : V. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 1993. / uredila Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete, kulture i športa Republike Hrvatske ; Zavod za školstvo Republike Hrvatske- Referada Rijeka ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 1994. Str. 77.

⁷⁶ Majić, I. Naš novi planet – Projekt obilježavanja Tjedna ljudskih prava. // Zbornik radova : XVII. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Poreč 2005. / uredili Biserka Šušnjić, Đudita Franko, Theodor de Canziani Jakšić. Rijeka : Zavod za školstvo Republike Hrvatske ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2006. Str. 21-23.

⁷⁷ Tutek, A. Glagoljica u knjižnici. // Zbornik radova : X. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 1998. / uredila Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 1999. Str. 155-157.

⁷⁸ Juras, A.; Lekso, I. Krkom od izvora do ušća. // Zbornik radova : XI. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 1999. / uredila Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2000. Str. 145-151.

⁷⁹ Štokić, M. Radionica „Vino“. // Zbornik radova : XX. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Opatija 2008. / uredio Miroslav Mičanović. Rijeka : Agencija za odgoj i obrazovanje, 2008. Str. 182-188.

⁸⁰ Šinjerec, B. Slikovni rječnik hrvatsko-romski (bajaški). // Zbornik radova : XXI. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Zadar 2009. / uredile Ana Krželj i Neda Galić. Zagreb : Agencija za odgoj i obrazovanje ; Školska knjiga, 2009. Str. 293-296.

potiče, integracija etničkih grupa odnosno romske djece u svrhu razumijevanja i usvajanja nastavnog sadržaja, to jest, uspješnog školovanja.

7. Stvaranje uvjeta za interdisciplinarni pristup nastavi

Organiziranje i sudjelovanje školskih knjižničara u školskim projektima najsuvremeniji je pristup nastavi u kojoj je naglasak na holističkom pristupu poučavanja i učenja. Povezivanjem više nastavnih predmeta ostvaruje se interdisciplinarni pristup, a korištenjem fonda knjižnice stvaraju se uvjeti za takav način rada. Uspješna suradnja knjižničara i učitelja te nastavnika također su uvjeti za interdisciplinarni pristup nastavi.

8. Poticanje duhovnog ozračja škole

Ostvarenje zadaće poticanja duhovnog ozračja škole uočljivo je u radionicama na temu meditacije, stresa, ali i stvaralačkim radionicama gdje se potiče kreativno izražavanje. Primjer su radionice „Upomoć, pucam po šavovima“⁸¹ „Bajkaonica“⁸², „Put do sreće; Čudnovate zgone šegrta Hlapića“⁸³ i „Radionica za višu osnovnoškolsku dob - igrom do učenja – znanja za cijeli život“⁸⁴. Problematiziraju se pitanja stresa, sreće, načini suočavanja sa stresom i pozitivnog razmišljanja.

⁸¹ Hedl, D. ... [et al.]. Radionica : u pomoć, pucam po šavovima! // Zbornik radova : XVI. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Novi Vinodolski 2004. / uredili Biserka Šušnjić, Đudita Franko, Theodor de Canziani Jakšić. Rijeka : Zavod za školstvo Republike Hrvatske ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2005. Str. 117-123.

⁸² Bilić, Z. Bajkaonica : poticanje čitanja, odgoj za duhovni i moralni razvoj. // Zbornik radova : XVII. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Novi Vinodolski 2004. / uredili Biserka Šušnjić, Đudita Franko, Theodor de Canziani Jakšić. Rijeka : Zavod za školstvo Republike Hrvatske ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2005. Str. 157-160.

⁸³ Biočina, M. Radionica : put do sreće, stvaralački pristup obradi lektire „Čudnovate zgone šegrta Hlapića“. // Zbornik radova : XIV. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 2002. / uredili Biserka Šušnjić, Đudita Franko, Theodor de Canziani Jakšić. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Zavod za unapređivanje školstva ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2003. Str. 175-176.

⁸⁴ Štos, J.; Kovačević, D. Radionica za višu osnovnoškolsku dob - igrom do učenja – znanja za cijeli život. // Zbornik radova : X. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 1998. / uredila Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci, 1999. Str. 141-147.

Zaključak

Tema diplomskog rada su radionice i projekti u školskim knjižnicama uz primjere iz prakse diplomiranih knjižničara odnosno njihovih objavljenih iskustava u zbornicima Proljetne škole školskih knjižničara od 1993. do 2010. godine. Prema tome, nisam se bavila poviješću školskih knjižnica i radionica, kao ni kritički sagledala objavljene radionice po određenom kriteriju. Cilj rada je bio upoznati se s radionicama i projektima preko dostupne građe, donijeti primjere koji pokazuju ostvarenost zadaća školske knjižnice. Navela sam projekte i radionice objavljene prije Standarda za školske knjižnice iz 2000. godine. Takav pristup bio bi nelegitiman za kritiziranje radionica, no meni je samo poslužio kao ishodišna točka prema kojoj se mogu navesti svrha i cilj radionica u odgojno-obrazovnom radu školske knjižnice.

Konzultirajući literaturu pisala sam o općenito o školskoj knjižnici, zadaćama i ciljevima. U poglavlju Kreativnost u školskoj knjižnici definirala sam kreativnost i navela uvjete i načine ostvarivanja iste u knjižnici. U poglavlju Modeli učenja i poučavanja u školskoj knjižnici navela sam oblike i vrste rada s učenicima, pri čemu je vidljivo kako su radionice i projekti obavezni modeli učenja i poučavanja. Definiranjem radionica i projekata te navođenjem njihovih, značajki prešla sam na primjere pri čemu je najviše primjera upravo iz Zbornika proljetne škole školskih knjižničara.

Zbornici Proljetne škole školskih knjižničara od 1993. do 2010. godine, sadrže mnoštvo različitih tema, interdisciplinarno povezanih kada je riječ o korelaciji s nastavom. Devedesetih godina, nakon osamostaljenja Republike Hrvatske autori radionica su u ishode radionica uvrštavali i termine vezane za političke promjene npr. „razbijanje socijalističko-kolektivističkog duha“⁸⁵ ili „istinsko domoljublje“⁸⁶. Takvi ishodi su nemjerljivi te nejasno iskazani, subjektivni i politički podobni. Obavezno je, s razvojem školstva i razumijevanjem načina i poučavanja obraćati pažnju da se sve aktivnosti planiraju s jasno razrađenim ciljevima i ishodima kako je opisano u poglavlju Radionice i projekti.

⁸⁵ Šegota Novak, M. Razvijanje čitateljskih interesa učenika razvijanjem navike praćenja časopisa ili Pokušaj s časopisima. // Zbornik radova : V. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 1993. / uredila Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete, kulture i športa Republike Hrvatske ; Zavod za školstvo Republike Hrvatske- Referada Rijeka ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 1994. Str. 77.

⁸⁶ Lekso, I.; Juras, A. Krkom od izvora do ušća. // Zbornik radova : XI. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 1999. / uredila Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, Rijeka 2000. Str. 145.

Objavljene tematske radionice često i u vidu projekata okupljaju više nastavnih predmeta u svrhu obrade nastavnog sadržaja ili istraživanja na zanimljiv i timski način rada. Može ih se sve okarakterizirati kao edukativne, u smislu odgojno-obrazovnih zadataka školske knjižnice. Ipak, kroz većinu radionica provlače se različite svrhe odnosno pokušava se aktivirati istraživački i kreativni potencijal, stvoriti novo znanje ili povezati na nov način nastavne sadržaje iz službenog plana i programa nastave.

U Prilogu 1., tabelarnom prikazu, radionice i projekti nabrojani su i opisani prema elementima: vrsta i prostor, tema, vrijeme, materijali, sudionici, svrha održavanja, aktivnosti, metode rada, vrijeme rada i način realizacije. Ciljevi radionica su bili obrazovati i kreativno osvijestiti sudionike, rasteretiti nastavu ili ponuditi na zanimljiv način dodatne sadržaje. Smatram da su ostvarene zadaće Standarda za školske knjižnice, čak i u onim radionicama i projektima koji su održani prije donošenja dokumenta.

Nadalje, da bi se dalje mogao nastaviti prikazani način rada u diplomskom radu, potrebno je omogućiti diplomiranim knjižničarima nabavu raznovrsne građe ili educirati ih kako bi sami iznašli načine financiranja ili apliciranja za projekte koji bi donirali financijska sredstva ili knjižnu i neknjižnu građu. Bogat fond školske knjižnice glavni je uvjet kvalitetnog rada s korisnicima školske knjižnice, kao i prikladan prostor, dovoljan broj računala i pristup internetu. Ti osnovni uvjeti nadopunjavaju se stručnošću knjižničara i voljom, ako ne i zakonskom obvezom, surađivanja knjižničara-stručnog suradnika i nastavnog osoblja.

U diplomskom radu sam opisala funkciju školske knjižnice kao mjesta poučavanja i učenja kroz radionice i projekte pri čemu je ta ustanova ostvarila puno više od posudbene djelatnosti i savjetodavnog rada s korisnicima. Direktno je dionik odgojno-obrazovnog procesa i u koraku sa suvremenim zahtjevima školstva.

Inspirirana sam svime pročitanim u literaturi i objavljenim iskustvima knjižničara da i sama provodim i potičem provedbu radionica i projekata na razini škole, ali i šire.

Literatura

1. Bilić, Z. Bajkaonica : poticanje čitanja, odgoj za duhovni i moralni razvoj. // Zbornik radova : XVII. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Novi Vinodolski 2004. / uredili Biserka Šušnjić, Đudita Franko, Theodor de Canziani Jakšić. Rijeka : Zavod za školstvo Republike Hrvatske ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2005. Str. 157-160.
2. Biočina, M. Radionica : put do sreće, stvaralački pristup obradi lektire „Čudnovate zgrade šegrta Hlapića“. // Zbornik radova : XIV. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 2002. / uredili Biserka Šušnjić, Đudita Franko, Theodor de Canziani Jakšić. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Zavod za unapređivanje školstva ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2003. Str. 175-176.
3. Čelić-Tica, V.; Zovko, M. Školske knjižnice danas : kritične točke školskog knjižničarstva. Zagreb : Ministarstvo prosvjete i športa : Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2000.
4. Demut, A. Putokazi školske knjižnice. Zagreb : Školska knjiga, 2003.
5. Državni pedagoški standard osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja (NN 63/08, 90/10)
6. Državni pedagoški standard srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja (NN 63/08, 90/10)
7. Galić, S. Suvremeno školsko knjižničarstvo. // Život i škola : časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja. 58, 28(2/2012), str. 207-218.
8. Galić, S. Jabuka : korelacija nastavnih predmeta - put prema rasterećenju učenika. // Zbornik radova : XV. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Novi Vinodolski 2003. / uredili Biserka Šušnjić, Đudita Franko, Theodor de Canziani Jakšić. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Zavod za unapređivanje školstva ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2004. Str. 155-163.
9. Hedl, D. ... [et al.]. Radionica : u pomoć, pucam po šavovima! // Zbornik radova : XVI. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Novi Vinodolski 2004. / uredili Biserka Šušnjić, Đudita Franko, Theodor de Canziani Jakšić. Rijeka : Zavod za školstvo Republike Hrvatske ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2005. Str. 117-123.
10. Herring, J. Internetske i informacijske vještine : priručnik za učitelje i školske knjižničare. Zagreb: Dominović, 2008.

11. Hrvatska enciklopedija. Kreativnost. Dostupno na: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=33832> [4.7.2017.]
12. IFLA School Library Guidelines / edited by Barbara Schultz-Jones and Dianne Oberg. 2nd revised ed. Den Haag : IFLA, 2015. Dostupno i na: <https://www.ifla.org/files/assets/school-libraries-resource-centers/publications/ifla-school-library-guidelines.pdf> [4.7.2017.]
13. Juras, A., Lekso, I. Krkom od izvora do ušća. // Zbornik radova : XI. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 1999. / uredila Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2000. Str. 145-151.
14. Kesegi-Krstin, K. „Otkrij avanturu čitanja!“ – „Čitaj nepcem!“. // Zbornik radova : XVIII. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Šibenik 2006. / uredili Biserka Šušnjić, Đudita Franko, Theodor de Canziani Jakšić. Rijeka : Agencija za odgoj i obrazovanje ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2007. Str. 126-128.
15. Kovačević, D.; Lasić-Lazić, J.; Lovrinčević, J. Školska knjižnica - korak dalje. Zagreb : Filozofski fakultet, Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske znanosti ; Altagama, 2004.
16. Križ, J. Rad na tekstu. // Zbornik radova : VII. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 1995. / uredila Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci, 1996. Str. 71-81.
17. Krželj A.; Mihovilović J. Odgoj učenika za humanost i humano ponašanje. // Zbornik radova : XV. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Novi Vinodolski 2003. / uredili Biserka Šušnjić, Đudita Franko, Theodor de Canziani Jakšić. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Zavod za unapređivanje školstva ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2004. Str. 170-187.
18. Lasić-Lazić, J. Kreativnost kroz odgojno-obrazovni aspekt školske knjižnice. // Zbornik radova : VII. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 1995. / urednica Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 1996. Str. 13-31.
19. Leovac, R. Origami – doživljaj svijeta dječje umjetnosti. // Zbornik radova : IX. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 1997. / uredila Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci, 1998. Str. 137-145.

20. Lovrinčević J. ... [et.al.]. Znanjem do znanja : prilog metodici rada školskog knjižničara. Zagreb : Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta, 2005.
21. Majić, I. Naš novi planet – Projekt obilježavanja Tjedna ljudskih prava. // Zbornik radova : XVII. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Poreč 2005. / uredili Biserka Šušnjić, Đudita Franko, Theodor de Canziani Jakšić. Rijeka : Zavod za školstvo Republike Hrvatske ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2006. Str. 21-23.
22. Miletić, N. Mape uma. // Zbornik radova : XVIII. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Šibenik 2006. / uredili Biserka Šušnjić, Đudita Franko, Theodor de Canziani Jakšić. Rijeka : Agencija za odgoj i obrazovanje ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2007. Str. 91-93.
23. Pađen-Farkaš, D.; Pavlinić S. Priča bez kraja. // Zbornik radova : XIV. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 2002. / uredili Biserka Šušnjić, Đudita Franko, Theodor de Canziani Jakšić. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Zavod za unapređivanje školstva ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2003. Str. 160-163.
24. Povijesni dio projekta „Mogućnost turističke ponude grada Garešnice“. Dostupno na: http://www.ss-asenoa-garesnica.skole.hr/upload/ss-asenoa-garesnica/images/static3/973/File/Utvrda_Brsljanac_Pavliniski_samostan_Cupori_Moslavacki_Ivan_Palizna.pdf [11.6.2017.]
25. Prijedlog novog Standarda za školske knjižnice. Dostupno na: http://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2012/01/Standard-za-%C5%A1kolske-knji%C5%BEnice_prijedlog.pdf [26.06.2017.]
26. Soče, S. Istraživačko čitanje kao sredstvo motivacije za samostalno čitanje u razrednoj nastavi. // Hrvatski. 8, 1(2010), str. 73-89.
27. Srića, V. Kako misliti kreativno. // Zbornik radova : VII. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 1995. / urednica Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 1996. Str. 1-13.
28. Standard za školske knjižnice (NN, 34/00)
29. Stevanović, M. Interaktivna stvaralačka edukacija. Rijeka: Andromeda, 2003.
30. Stričević, I. Rad na projektu u školskoj knjižnici - metoda aktivnog učenja. // Zbornik radova : XXII. Proljetna škola školskih knjižničara : školska knjižnica i slobodno vrijeme učenika : neposredno i posredno uključivanje knjižničara u školski kurikulum

- / uredili Miroslav Mićanović, Biserka Šušnjić. Zagreb : Agencija za odgoj i obrazovanje, 2010. Str. 101-108.
31. Šegota Novak, M. Razvijanje čitateljskih interesa učenika razvijanjem navike praćenja časopisa ili Pokušaj s časopisima. // Zbornik radova : V. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 1993. / urednica Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete, kulture i športa Republike Hrvatske ; Zavod za školstvo Republike Hrvatske- Referada Rijeka ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 1994. Str. 70-89.
32. Šerić, N. Kako čitati časopise. // Zbornik radova: XIII. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 2000. / uredila Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci, 2001. Str. 137-141.
33. Šeta, V. Projekt : poziv na čaj. // Zbornik radova : V. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 1993. / uredila Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete, kulture i športa ; Zavod za školstvo Republike Hrvatske – referada Rijeka ; Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci, 1996. Str. 43-55.
34. Šinjerec, B. Slikovni rječnik hrvatsko-romski (bajaški). // Zbornik radova : XXI. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Zadar 2009. / uredile Ana Krželj i Neda Galić. Zagreb : Agencija za odgoj i obrazovanje ; Školska knjiga, 2009. Str. 293-296.
35. Štimac, Š.; Čoza, G. Poziv na čaj. // Zbornik radova : V. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 1993. / uredila Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete, kulture i športa ; Zavod za školstvo Republike Hrvatske – referada Rijeka ; Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci, 1996. Str. 55-61.
36. Štokić, M. Radionica „Vino“. // Zbornik radova : XX. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Opatija 2008. / uredio Miroslav Mićanović. Rijeka : Agencija za odgoj i obrazovanje, 2008. Str. 182-188.
37. Štos, J.; Kovačević, D. Radionica za višu osnovnoškolsku dob - igrom do učenja – znanja za cijeli život. // Zbornik radova : X. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 1998. / uredila Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci, 1999. Str. 141-147.
38. Tomin, V. Modeli učenja u školskoj knjižnici. // Zbornik radova : XV. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Novi Vinodolski 2003. / uredili Biserka

- Šušnjić, Đudita Franko, Theodor de Canziani Jakšić. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Zavod za unapređivanje školstva ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2004. Str. 69-76.
39. Tutek, A. Glagoljica u knjižnici. // Zbornik radova : X. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 1998. / uredila Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 1999. Str. 155-157.
40. Udina K. Učiti učiti u školskoj knjižnici. // Zbornik radova : XV. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Novi Vinodolski 2003. / uredili Biserka Šušnjić, Đudita Franko, Theodor de Canziani Jakšić. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Zavod za unapređivanje školstva ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2004. Str. 76-82.
41. Udina, K. Radionica poticanja stvaralačkog mišljenja na književnom tekstu. // Zbornik radova : XII. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 2000. / uredila Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2001. Str. 139-145.
42. UNESCO-ov Manifest za školske knjižnice. Dostupno na: <http://dzs.ffzg.unizg.hr/text/unesco.pdf> [26.06.2017.]
43. Vasić, S. Obilježavanje Uskrsa u knjižnici osnovne škole. // Zbornik radova : X. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 1998. / uredila Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci, 1999. Str. 163-169.
44. Zekanović, S. Jedan podsjetnik o školskoj knjižnici. // Zbornik radova : XIV. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 2002. / uredili Biserka Šušnjić, Đudita Franko, Theodor de Canziani Jakšić. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Zavod za unapređivanje školstva ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2003. Str. 203-204.
45. Zakon o knjižnicama (NN 105/97, 5/98, 104/00, 69/09)
46. Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (NN 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14, 07/17)

Prilog 1

Tablica s primjerima radionica i projekata objavljenih u zbornicima Proljetne škole školskih knjižničara (1993. do 2010. godine)

VRSTA PROSTOR	TEMA	CILJ/SVRHA	AKTIVNOSTI	METODE I OBLICI RADA	VRIJEME	SUDIONICI	MATERIJALI	REALIZACIJA
Projekt- Poziv na čaj ⁸⁷ Školska knjižnica Učionica	Motiv čaja u književnosti i umjetnosti	Poticanje čitanja i rada na tekstu Usmjeravanje istraživačkog duha na određeni problem Poticanje kreativnosti	Pisanje literarnih radova na temu čaja; pisanje istih na stranom jeziku; oblik i dizajn pribora za čaj likovnoj umjetnosti; čitanje književnih djela i likovnih reprodukcija; izložba uzoraka pribora za čaj 17.-20.st.	Pisanje, čitanje, rad na tekstu, rad na slikovnom materijalu Grupni rad, samostalni rad, rad u paru.	Mjesec dana pripreme, izložba traje mjesec dana	Učenici i nastavnici opće gimnazije, učenici i nastavnici osnovne škole, vrtić	Odabrana književna djela, odabrane umjetničke slike, pribor za čaj, referentna građa	Izložba Predavanje školskog knjižničara

⁸⁷ Šeta, V. Projekt : poziv na čaj (razvijanje čitateljskih interesa i navika putem školske izložbe). // Zbornik radova : V. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 1993. / uredila Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete, kulture i športa ; Zavod za školstvo Republike Hrvatske – referada Rijeka ; Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci, 1996. Str. 43-55.

Projekt- Poziv na čaj ⁸⁸ Školska knjižnica Učionica	Motiv čaja u književnosti i umjetnosti	Poticanje čitanja i rada na tekstu Usmjeravanje istraživačkog duha na određeni problem Poticanje kreativnosti	Čitanje dječje i lijepe književnosti; izrada likovnih radova- zbirka kutija za čaj, mali herbarij, karte; čajanke, nastavni satovi u knjižnici	Grupni rad Samostalni rad Rad u paru Rad na tekstu, razgovor, izlaganje, promatranje, prikupljanje	Tri tjedna rada	Učenici i učitelji osnovne škole	Djela lijepe književnosti Kutije, papir, pribor za čaj, oprema za likovni rad	Izložba Nastavni satovi u knjižnici
--	--	---	--	---	-----------------	----------------------------------	--	--

⁸⁸ Štimac, Š.; Ćoza, G. Poziv na čaj. // Zbornik radova : V. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 1993. / uredila Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete, kulture i športa ; Zavod za školstvo Republike Hrvatske – referada Rijeka ; Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci, 1996. Str. 55-61.

Projekt. Pokušaj s časopisima. ⁸⁹ Školska knjižnica	Upoznavanjem s medijem časopisa i vrstama tekstova	Stvoriti naviku praćenja časopisa Selekcija časopisa s informacijskim vrijednostima kako bi ostali u školskoj bazi podataka	Selekcija časopisa Bibliografski popisi časopisa u abecednom redu Pronalaženje ključnih riječi Pisanje kratkih sažetaka Klasifikacija vrsta priloga Bibliografsko citiranje- popisi autora Dodatno istraživanje o određenoj odabrano temi iz časopisa Osmišljavanje vlastitog časopisa	Istraživački rad Grupni rad Frontalni rad Individualni rad Metoda razgovora Metoda pisanja	Mjesec dana	Učenici 5.-8.r. Predmetni učitelji Pedagog Psiholog	Dječji i stručno-popularni časopisi	Baza podataka članaka školskih časopisa
--	--	--	---	---	-------------	--	-------------------------------------	---

⁸⁹ Šegota Novak, M. Razvijanje čitateljskih interesa učenika razvijanjem navike praćenja časopisa ili Pokušaj s časopisima. // Zbornik radova : V. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 1993. / urednica Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete, kulture i športa Republike Hrvatske ; Zavod za školstvo Republike Hrvatske - Referada Rijeka ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 1994. Str. 70-89.

Radionica- rad na tekstu ⁹⁰ Školska knjižnica	Rad na tekstu Ezopove basne, tekst smokva, tekst o hranidbenoj piramidi iz ekološke početnice, Kozerija o kadi Martine Feldmana	Bolje razumijevanje teksta, vježbanje čitanja, ponavljanje gradiva iz prirodnih i društvenih znanosti, kritičko sakupljanje informacija	Pronalaženje nepoznatih pojmova u referentnoj literaturi; izdvajanje glavnih misli i ključnih pojmova, imena država, blagdana-rad na pravopisu; izrada sažetka; izrada asocijacija; prepoznavanje hranidbene piramide u svojoj okolini; prenamjena teksta u novinarski, literarni, likovni izraz, reklamu, plakat.	Rad na tekstu Grupni rad, samostalni rad.	/	Učenici osnovnoškolskog uzrasta	Ilustrirani časopis za umjetnost i kulturu Početnica Basne Udžbenik Referentna građa	/
Radionica, Origami- doživljaj svijeta dječje književnosti. ⁹¹ Proljetna škola školskih knjižničara (predviđeno za rad u školskoj	Doživljaj književnog djela kroz umjetnost savijanja papira	Izrada origamija nakon iščitavanja književnih djela	Razvijanje motoričkih vještina, vježbanje strpljenja i koncentracije, kreativno izražavanje, razvijanje smisla za lijepo/estetiku Poticanje čitanja	Praktični rad- rezanje i savijanje papira Čitanje Metoda razgovora	/	Knjižničari	<i>Sadako hoće živjeti, Duh u močvari, Andersenove bajke, Kiplingova Knjiga o džungli, Ž. Ivanek Knjiga pingvina, Prosenjakov</i>	/

⁹⁰ Križ, J. Rad na tekstu. // Zbornik radova : VII. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 1995. / uredila Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci, 1996. Str. 71-81.

⁹¹ Leovac, R. Origami – doživljaj svijeta dječje umjetnosti. // Zbornik radova : IX. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 1997. / uredila Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci, 1998. Str. 137-145.

knjižnici)				Samostalni rad			<i>Divlji konj, Sienkiewicz U pustinji i prašumi</i>	
Radionica za višu osnovnoškolsku dob- igrom do učenja- znanja za cijeli život ⁹² Proljetna škola školskih knjižničara (predviđeno za rad u školskoj knjižnici)	Životne vještine Ekologija Igra- Strah Igra- Čitamo-promišljamo Igra- Podsjetimo se Igra -Ptičji let	Vježbanje životnih vještina- izgradnja povjerenja, prepoznavanje i suočavanje sa strahom. Potvrditi igru kao djelotvoran način učenja. Razbiti predrasudu o knjižnici kao mjestu isključivo za posuđivanje knjiga. Ptičji let- ptice selice, vremenske nepogode; propitivanje čovjekove uloge u prirodi.	Uvodni dio- motivacije bedž za predstavljanje (ime, oblik, boja); duga sličnosti i razlika 6.razred Čitanje i promišljanje djela. Osmišljavanje igre kombinacijom teksta iz obvezne lektire i igre iz dječjeg časopisa. 5.razred Igra strah: kartice straha (nabrojati situacije) i kartice ohrabrenja (iznaći rješenje) Ptičji let- ptice selice, vremenske nepogode; propitivanje čovjekove uloge u prirodi.	Razgovor Čitanje Rad na tekstu Grupni rad Samostalni rad	3-5 sati	Knjižničari Radionica za više razrede osnovne škole	Didaktičke igre Bognar- Igre nenasilja Časopisi, npr. Zvrk Nastavni listići- kartice straha, kartice ohrabrenja	Radionice u knjižnici- rad s učenicima

⁹² Štos, J.; Kovačević, D. Radionica za višu osnovnoškolsku dob - igrom do učenja – znanja za cijeli život. // Zbornik radova : X. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 1998. / uredila Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci, 1999. Str. 141-147.

			Rad s nastavnim listićima.					
Stvaralačka radionica- Glagoljica u knjižnici. ⁹³ Proljetna škola školskih knjižničara (predviđeno za rad u školskoj knjižnici)	Glagoljica	Osvrt na kulturnu baštinu Republike Hrvatske Kreativno izražavanje	Izrada maketa glagoljičnih slova; izrada panoa i za izložbu sa knjigama vezanima za glagoljicu; izrada naslovnih stranica; izrada figura šaha s početnim slovom glagoljice; ploča s imenima ulica; izrada plakata za najavu izložbe; igre asocijacija.	Grupni rad	/	Knjižničari- radionica predviđena za rad s djecom	Monografije o glagoljici Materijali za rad- hamer, škare, papir	Izložba
Obilježavanje Uskrsa u knjižnici osnovne škole. ⁹⁴ Školska knjižnica Učionica	Uskrs Lokalni uskrsni običaji	Obilježavanje Uskrsa Usvajanje informacijskih vještina Istraživački rad Kreativno	Satovi pričanja uskrsnih priča; izrada herbarija; recitacija i pjevanje pjesmica o proljeću; istraživanje dječjih časopisa o tekstovima na temu proljeća; scenski susret na temu	Slušanje Rad na slikovnom materijalu Izlaganje učenika Istraživački rad	/	Učenici nižih i viših razreda Učitelji razredne nastave, hrvatskog jezika i književnosti, likovne kulture i vjeroučitelj	Referentna građa Jaja Dječji časopisi Materijal za likovni rad	Velika tematska izložba

⁹³ Tutek, A. Glagoljica u knjižnici. // Zbornik radova : X. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 1998. / uredila Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 1999. Str. 155-157.

⁹⁴ Vasić, S. Obilježavanje Uskrsa u knjižnici osnovne škole. // Zbornik radova : X. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 1998. / uredila Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci, 1999. Str. 163-169.

		izražavanje Povezivanje uskrsnog razdoblja kao duhovnog razdoblja i razdoblje dolaska proljeća	proljeća; pretraživanje kataloga; radionica penganja jaja, pisanje referata, zapisivanje usmenih svjedočanstava baka i djedova; sadnja sjemena	Praktični rad- sadnja sjemena Rad na tekstu Grupni rad Samostalni rad				
Projekt: Krkom od izvora do ušća ⁹⁵ Terenska nastava	Baština	Okupljanje učenika Prezentacija prirodne baštine kroz korelaciju nastavnih predmeta Učenje kroz terenski oblik nastave	Izrada trojezičnog prospekta NP Krka Izrada albuma razglednica i fotografija Krka u narodnim običajima i pjesmama Krka u književnosti Izrada postera s ljepotama Krke Prijevod s talijanskog jezika članka o špilji, iz	Terenska nastava Istraživački rad Metoda pisanja Metoda čitanja Rad na tekstu Rad na slikovnom materijalu	/	13 učitelja predmetne nastave, 3 vanjska suradnika, 40 učenika različite dobi	Monografije Fotografije Časopisi Pismena opažanja	Knjiga od 80 stranica

⁹⁵ Juras, A.; Lekso, I. Krkom od izvora do ušća. // Zbornik radova : XI. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 1999. / uredila Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2000. Str. 145-151.

			1895.g. Flora i fauna- prirodna dobra Prikupljanje literature					
Radionica poticanja stvaralačkog mišljenja na književnom tekstu. ⁹⁶ Proljetna škola školskih knjižničara (predviđeno za rad u školskoj knjižnici)	Lektira	Poticanje stvaralačkog mišljenja i prosocijalnog ponašanja. Ostvariti zadaće knjižničara-izražavanje učenika, poštivanje osjećaja i prava drugih, poticanje na učenje, istraživački rad, pretraživanje informacija	Rad na lektiri, primjer Regoč. Upoznavanje sa sadržajem, uočavanje moralne pouke, rad na listićima: Što bih učinio da sam Regoč; Što bih tražio/la da Regoč učini. Poigravanje s naslovima lektira Pisanje Crvenkapice u stihu stilom omiljenih pjesnika Izrada stripa na temu lektire	Čitanje Pisanje Crtanje Samostalni i grupni rad	/	Knjižničari	Književna djela, bajke Regoč, Crvenkapica Anketni listići	Knjižica „Ruke“ s otiscima dlanova i obećanjem da će se poticati kreativno stvaralaštvo u knjižnici

⁹⁶ Udina, K. Radionica poticanja stvaralačkog mišljenja na književnom tekstu. // Zbornik radova : XII. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 2000. / uredila Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2001. Str. 139-145.

Radionica: „Kako čitati časopise“ ⁹⁷ Proljetna škola školskih knjižničara (predviđeno za rad u školskoj knjižnici)	Voda u mom okruženju Ekologija	Potaknuti raspravu i značenju i kulturi časopisa Osposobiti učenike za kritičko mišljenje Razvijati usmeno i pismeno izražavanje	Razgovor o časopisima Oluja ideja, određivanje naslova stranicama Čitanje časopisa Stvaranje novih tekstova, popraćeno slikama Nazivi stranica: Bez vode; Turizam; sanitarije; Ekologija; Energija; Domaćinstvo; Voda u poeziji; Rekreacija	Metoda razgovora Rad u paru Grupni rad Istraživački rad	5 sati	Knjižničari	Časopisi- Modra lasta, Hrvatski instalater, Elektrika, Drvo, MI-list mladih, Priroda Kolaž papir, flomasteri, spajalice	Izrada časopisa
Radionica: Put do sreće- stvaralački pristup obradi lektire „Čudnovate zgode šegrta Hlapića“. ⁹⁸ Školska	Hlapićev put do sreće	Razgovarati o pojmu sreće pojedinca, o putu do sreće šegrta Hlapića, likovno izraziti temu. Poticati čitanje i kreativno	Razgovor: Put do sreće pojedinca Razgovor: Put do sreće šegrta Hlapića Likovna ostvarenja Postavljanje izložbe	Metoda razgovora Metoda crtanja Frontalni rad	4 školska sata	Osnovnoškolski uzrast- razredna nastava	Lektira- Čudnovate zgode šegrta Hlapića Kazetofon	Izložba

⁹⁷ Šerić, N. Kako čitati časopise. // Zbornik radova : XIII. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 2000. / uredila Višnja Šeta. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci, 2001. Str. 137-141

⁹⁸ Biočina, M. Radionica : put do sreće, stvaralački pristup obradi lektire „Čudnovate zgode šegrta Hlapića“. // Zbornik radova : XIV. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 2002. / uredili Biserka Šušnjić, Đudita Franko, Theodor de Canziani Jakšić. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Zavod za unapređivanje školstva ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2003. Str. 175-176.

knjižnica		izražavanje.		Samostalni rad Slušanje glazbe				
Radionica: Priča bez kraja ⁹⁹ Proljetna škola školskih knjižničara (predviđeno za rad u školskoj knjižnici)	Tema- Poučavanje radosti čitanja Čitanje kao pustolovina, užitak i preobrazba	Opušteno druženja kroz zabavu i razvijanje kreativnosti	Uvod: međusobno upoznavanje-izrada zastave i grba svake skupine, vlastite osobine kraj imena Pričanje priče: Dr. Seuss (500 šešira Bartholomea Cubbinsa)- pričanje do zapleta, pisanje kraja priče Izrada lutki, izrada šešira, pisanje/crtanje/izrada slikovnice Dramatizacija ispričane priče Prezentacija uradaka Prijedlozi i sugestije	Metoda razgovora Metoda pisanja Praktični rad: izrada lutki, izrada slikovnice	4 sata	Knjižničari Predviđeno za osnovnoškolski uzrast	Dr. Seuss, „500 šešira Bartholomewa Cubbinsa“ Papir Gumbi Tkanina Šareno perje Ukrasne trake Kolaž Karton Bojice perlice	Izložba
Tematska radionica	Jabuka	Rasterećenje	Uvod- uočavanje	Istraživački	/	Knjižničari	Referentna	

⁹⁹ Pađen-Farkaš, D.; Pavlinić S. Priča bez kraja. // Zbornik radova : XIV. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Crikvenica 2002. / uredili Biserka Šušnjić, Đudita Franko, Theodor de Canziani Jakšić. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Zavod za unapređivanje školstva ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2003. Str. 160-163.

<p>Jabuka-korelacija nastavnih predmeta- put prema rasterećenju učenika¹⁰⁰</p> <p>Proljetna škola školskih knjižničara (predviđeno za rad u školskoj knjižnici)</p>		<p>učenika kroz tematsku radionicu objedinjavanja više nastavnih predmeta, aktualizacija nastavnog gradiva</p>	<p>sličnosti i razlika- traženje svoje jabuke u košari (kultura ponašanja)</p> <p>Asocijacije na jabuku</p> <p>Glavni dio: istraživanje tema: New York, petokraka zvijezda, atom, Biblija (položaj žene) Prehrana, Gravitacija</p> <p>Izrada plakata</p>	<p>rad</p>			<p>građa</p> <p>Hamer papir</p> <p>Internet</p> <p>Biblija</p> <p>Stručna literatura</p> <p>Književno djelo Mark Twain <i>Dnevnik Adama i Eve</i></p>	<p>4 plakata</p>
<p>Bajkaonica Poticanje čitanja. Odgoj za duhovni i moralni razvoj¹⁰¹</p> <p>Školska knjižnica</p>	<p>Bajke</p>	<p>Kroz rad i čitanje bajki potaknuti duhovni razvoj i ostvarenje djeteta</p> <p>Poticanje mašte i stvaralaštva</p>	<p>Čitanje naglas, razgovor</p> <p>Likovno izražavanje</p> <p>Dramatizacija lutkama</p>	<p>Čitanje</p> <p>Metoda razgovora</p> <p>Crtanje</p> <p>Grupni rad</p> <p>Frontalni</p>	<p>Dva sata u razmaku od dva tjedna</p>	<p>Učenici I. i II. razreda</p>	<p>Ginjola lutka</p> <p>Bajke</p> <p>Košara s udaraljka</p> <p>Korito sa slikovnicama</p> <p>Zidni pano</p>	<p>/</p>

¹⁰⁰ Galić, S. Jabuka : korelacija nastavnih predmeta - put prema rasterećenju učenika. // Zbornik radova : XV. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Novi Vinodolski 2003. / uredili Biserka Šušnjić, Đudita Franko, Theodor de Canziani Jakšić. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Zavod za unapređivanje školstva ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2004. Str. 155-163.

¹⁰¹ Bilić, Z. Bajkaonica : poticanje čitanja, odgoj za duhovni i moralni razvoj. // Zbornik radova : XVII. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Novi Vinodolski 2004. / uredili Biserka Šušnjić, Đudita Franko, Theodor de Canziani Jakšić. Rijeka : Zavod za školstvo Republike Hrvatske ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2005. Str. 157-160.

				rad			Stalak s lutkom Likovni materijal	
Radionica: u pomoć, pucam po šavovima! ¹⁰² Proljetna škola školskih knjižničara (predviđeno za rad u školskoj knjižnici)	Stres	Prepoznavanje stresa i prevencija	Uvod- definicija stresa Okidači Simptomi Anketa Prevencija- vježbe meditacije	Frontalni rad Grupni rad Metoda razgovora Metoda pisanja	/	Knjižničari	Novinski izresci Fotografije Anketa Stručna literatura	Literarni i likovni uratci
Naš novi planet- Projekt obilježavanja Tjedna ljudskih prava. ¹⁰³ Školska knjižnica	Ljudska prava Stvaranje planeta sa zakonima i institucijama vodeći se Općom deklaracijom o ljudskim pravima	Obilježavanje Međunarodnog dana ljudskih prava Identificiranje mehanizama ljudskih prava koje bi trebale postojati u svijetu	Izabrati ime planeta, po skupinama odrediti zadatke: Osmisliti 10 pravila na planetu Futurqua; institucije; vrijednosne kategorije; prava svih stanovnika Planeta	Grupni rad Metoda razgovora Metoda pisanja	/	Mali knjižničari Ostali zainteresirani učenici	Kolaž, papir Literatura Kolaž Hamer Ljepilo Škare	Plakat s 10 pravila planeta Futurqua. Naglasak na važnost informiranosti

¹⁰² Hedl, D. ... [et al.]. Radionica : u pomoć, pucam po šavovima! // Zbornik radova : XVI. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Novi Vinodolski 2004. / uredili Biserka Šušnjić, Đudita Franko, Theodor de Canziani Jakšić. Rijeka : Zavod za školstvo Republike Hrvatske ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2005. Str. 117-123.

¹⁰³ Majić, I. Naš novi planet – Projekt obilježavanja Tjedna ljudskih prava. // Zbornik radova : XVII. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Poreč 2005. / uredili Biserka Šušnjić, Đudita Franko, Theodor de Canziani Jakšić. Rijeka : Zavod za školstvo Republike Hrvatske ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2006. Str. 21-23

Mape uma ¹⁰⁴ Školska knjižnica	Umne mape	Kreativna obrada onoga što se čita Sustavna sinteza pročitanoga	Uvodno predavanje o Tonyu Buzanu Praktični primjer: „Danas moram obaviti“ Podjela materijala o izradi umnih mapa Izrada mape pripreme za sat lektire u knjižnici Razgovor o uradcima i dojmovima Prezentacija softvera Mind manager-umne mape	Frontalni rad Grupni rad Metoda razgovora Metoda pisanja; crtanja	90 minuta	Učenici	Literatura Papir Boje Ploča, krede u boji Hamer	Plakati
Radionica: „Otkrij avanturu čitanja!“ – „Čitaj nepcem!“ ¹⁰⁵ Školska knjižnica Školska kuhinja		Obilježavanje Međunarodnog dana školskih knjižničara Razvijanje kreativnosti; poticanje na praktičan rad; upozorenje na osjetilnu stranu čovjekovog bića	Njušenje hrane i asocijacije Iščitavanje literature u kojim se piše o hrani Pronalaženje manje poznatih riječi (delicija i sl.) Pečenje madeleine kolačića	Grupni rad Praktični rad		1 mjesec 19 školskih sati	14 učenika od 1. do 4. razreda srednje škole	/

¹⁰⁴ Miletić, N. Mape uma. // Zbornik radova : XVIII. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Šibenik 2006. / uredili Biserka Šušnjić, Đudita Franko, Theodor de Canziani Jakšić. Rijeka : Agencija za odgoj i obrazovanje ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2007. Str. 91-93.

¹⁰⁵ Kesegi-Krstin, K. „Otkrij avanturu čitanja!“ – „Čitaj nepcem!“ // Zbornik radova : XVIII. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Šibenik 2006. / uredili Biserka Šušnjić, Đudita Franko, Theodor de Canziani Jakšić. Rijeka : Agencija za odgoj i obrazovanje ; Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2007. Str. 126-128

		Usvajanje novog znanja i vještina iz nastave slastičarstva	Samostalan istraživački rad					
Radionica „Vino“ ¹⁰⁶ Školska knjižnica Učionica	Vino Vino u književnosti; vino u stručnoj literaturi i referentnoj građi; vino u ugostiteljstvu; ovisnost o alkoholu; vinska karta Hrvatske; vino kao etno i eno baština	Razvoj kreativnosti Ostvarivanje korelacije predmeta Istraživački rad Razvijati svijest o kulturnom identitetu Primorja	Uvod- motivacija, čašica prijateljstva, plakat asocijacija Glavni dio: Grupe i teme- vino u književnosti; vino u ugostiteljstvu; vino u religiji; vinska karta RH; ovisnost i kultura vina; vino kao eko proizvod	Grupni rad Metoda pisanja Metoda crtanja Metoda čitanja		Blok sat u nastavi ugostiteljske skupine predmeta i dr. (Vjeronauk, Hrvatski jezik i književnost)	Učenici strukovnih usmjerenja, učenici opće gimnazije	Izložba Odabir najboljih radova Evaluacija radionice od strane učenika
Slikovni rječnik hrvatsko-romski (bajaški)- „Vorbi dm sliš“ ¹⁰⁷ Školska	Dvojezični slikovni rječnik	Pomoći u integraciji pripadnika nacionalnih manjina Poticati nastavak	Uvodni dio sata- motivacija razgovorom Glavni dio- bojanje crteža životinja (kasniji koraci rada su odjeća, hrana,	Rad na slikovnom materijalu Bojanje Pisanje	/	Učenici viših razreda osnovne škole, informatička grupe Učenici pripadnici	CD Računalo Papiri s crtežima Bojice	Slikovni rječnik

¹⁰⁶ Štokić, M. Radionica „Vino“. // Zbornik radova : XX. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Opatija 2008. / uredio Miroslav Mičanović. Rijeka : Agencija za odgoj i obrazovanje, 2008. Str. 182-188.

¹⁰⁷ Šinjerec, B. Slikovni rječnik hrvatsko-romski (bajaški). // Zbornik radova: XXI. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, Zadar 2009. / uredile Ana Krželj i Neda Galić. Zagreb : Agencija za odgoj i obrazovanje ; Školska knjiga, 2009. Str. 293-296.

knjižnica Učionica		školovanja i prilagodbu na nastavu na hrvatskom književnom jeziku Omogućiti lakše usvajanje i razumijevanje nastavnog gradova Poticanje tolerancije	dijelovi tijela i sl.)	Metoda razgovora		romske etničke grupe Knjižničarka, knjižničar mentor, učiteljica informatike	Fond romskih riječi koji nije standardiziran	
-----------------------	--	---	------------------------	------------------	--	---	--	--

